

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

Diplomová práce

**SPOLEČNÁ ZAHRANIČNÍ A BEZPEČNOSTNÍ
POLITIKA EU VE VZTAHU K VYBRANÝM STÁTŮM**

Veronika Pádecká

Plzeň 2024

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Veronika PÁDECKÁ**
Osobní číslo: **R18M0512P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Téma práce: **Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU ve vztahu k vybraným státům**
Zadávající katedra: **Katedra ústavního a evropského práva**

Zásady pro vypracování

Práce bude rozdělena na dvě hlavní části:

V první části práce bude představena a popsána obecně zahraniční a bezpečnostní politika EU, její cíle, co všechno zahrnuje ve smyslu klíčových institucí (Rada Evropské unie, Evropská rada, Evropská služba pro vnější činnost a Zvláštní zástupci EU). Dále se práce bude soustředit na Společnou zahraniční a bezpečnostní politiku a na Společnou bezpečnostní a obrannou politiku, jejich nástroje a jiné mechanismy.

Druhá část práce bude zkoumat, jak Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU funguje ve vztahu k vybraným státům a konkrétním konfliktům ve světě, zda má nedostatky, které by byly vhodné případně pozměnit v rámci praxe či vzhledem k současné právní úpravě. Konkrétně se práce bude soustředit na Ukrajinu a ruskou agresi vůči ní, Afghánistán a jeho porušování lidských práv afghánských žen a dívek, podobné jednání Íránu, zapojení EU do snahy o urovnání sporů mezi Kosovem a Srbskem. Pokud to rozsah práce dovolí, bude tento seznam států rozšířen.

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **elektronická**

Seznam doporučené literatury:

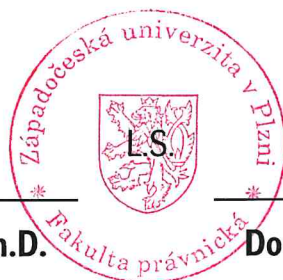
1. Dubský, Z. (2006). *Bezpečnostní a politická dimenze integračního procesu: (společná zahraniční a bezpečnostní politika EU)*. Oeconomica.
2. Brunová, M., & Janků, M. (2022). *Evropské právo a bezpečnost*. Vysoká škola finanční a správní.
3. Keukeleire, S., & Delreux, T. (2014). *The foreign policy of the European Union* (2nd edition). Palgrave Macmillan.
4. Tomášek, M., Týč, V., Petrlík, D., Malenovský, J., Pelikánová, I., Rozehnalová, N., Křepelka, F., Pítrová, L., Sehnálek, D., Šmejkal, V., Exner, J., Kunertová, T., Převrátíl, J., Smolek, M., Svobodová, M., & Vondráčková, A. (2021). *Právo Evropské unie* (3. aktualizované vydání). Leges.
5. Craig, P. P., & De Búrca, G. (2020). *EU law: text, cases, and materials* (Seventh edition). Oxford University Press.
6. Tichý, L., Arnold, R., Zemánek, J., Král, R., & Dumbrovský, T. (2014). *Evropské právo* (5., přepracované vydání). C.H. Beck.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Tomáš Křivka, Ph.D.**
Fakulta právnická

Datum zadání diplomové práce: **14. února 2023**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2024**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Doc. JUDr. Mónica Forejtová, Ph.D.
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Společná zahraniční a bezpečnostní politika ve vztahu k vybraným státům“ vypracovala samostatně. Veškerou použitou literaturu a veškeré další zdroje jsem řádně zpracovala v poznámkách pod čarou a uvedla je v seznamu zdrojů.

V Plzni dne 31. 3. 2024

Pádecká

Veronika Pádecká

Poděkování

Ráda bych poděkovala svému vedoucímu práce Mgr. Tomáši Křivkovi, Ph.D., za jeho rady, inspiraci a vřelé jednání. Dále bych ráda poděkovala své rodině a přátelům za jejich podporu během studia a hlavně za jejich trpělivost s mojí osobou při psaní této práce.

Speciálně bych chtěla poděkovat své mamince, která mi zprostředkovala studium na vysoké škole.

Obsah:

Seznam užitých zkratk

Úvod.....	str. 1
1. Historický vývoj evropské integrace a jeho vliv na zahraniční a bezpečnostní politiku EU.....	str. 4
1.1. Vznik Evropského společenství uhlí a oceli (1951).....	str. 4
1.2. Římské smlouvy (1957).....	str. 6
1.3. Maastrichtská smlouva (1992).....	str. 8
1.4. Lisabonská smlouva (2007).....	str. 10
1.5. Rozšiřování EU a jeho vliv na SZBP.....	str. 12
2. Klíčové instituce.....	str. 13
2.1. Evropská rada.....	str. 14
2.2. Rada EU.....	str. 16
2.3. Vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku.....	str. 19
2.4. Evropská služba pro vnější činnost.....	str. 21
2.5. Zvláštní zástupci EU.....	str. 23
2.6. Evropský parlament.....	str. 25
2.7. Evropská Komise.....	str. 26
2.8. Soudní dvůr Evropské unie.....	str. 27
3. Obecně k zahraniční a bezpečnostní politice EU.....	str. 29
3.1. Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU.....	str. 31
3.1.1. Akty vydávané v SZBP.....	str. 33
3.1.1.1. Rozhodnutí.....	str. 33
3.1.1.1.1. Způsoby rozhodnutí.....	str. 34
3.1.2. Financování SZBP.....	str. 36
3.1.3. Další nástroje a jiné mechanismy SZBP.....	str. 37
3.1.3.1. Politika sankcí.....	str. 38
3.1.3.2. Vztah EU s mezinárodními organizacemi a subjekty..	str. 39
3.2. Společná bezpečnostní a ochranná politika EU.....	str. 42
3.2.1. Rozhodování v SBOP.....	str. 44
3.2.2. Evropská obranná politika.....	str. 44

3.2.2.1. Stálá strukturovaná spolupráce v oblasti obrany a bezpečnosti (PESCO).....	str. 45
3.2.2.2. Evropská obranná agentura (EOA).....	str. 45
3.2.3. Operace SBOP.....	str. 46
4. Společná zahraniční a bezpečnostní politika ve vztahu k vybraným státům.....	str. 48
4.1. Ukrajina vs. Rusko.....	str. 48
4.2. Afghánistán a Írán – porušování lidských práv žen a dívek.....	str. 50
4.3. Kosovo vs. Srbsko.....	str. 52
Závěrečné shrnutí.....	str. 55
Resumé.....	str. 57
Seznam zdrojů.....	str. 58
Literatura a jiné monografie.....	str. 58
Internetové zdroje.....	str. 59
Primární a sekundární akty EU.....	str. 62

Seznam užitých zkratk:

EBOP – Evropská bezpečnostní a obranná politika

EHS – Evropské hospodářské společenství

EOA – Evropská obranná agentura

EP – Evropský parlament

EPF – Evropský mírový nástroj

ER – Evropská rada

ES – Evropské společenství

ESUO – Evropské společenství uhlí a oceli

ESVČ – Evropská služba pro vnější činnost

EU – Evropská unie

Euroatom – Evropské společenství pro atomovou energii

Komise – Komise Evropské unie

NATO – North Atlantic Treaty Organisation/ Organizace Severoatlantické smlouvy

OSN – Organizace spojených národů

PESCO – Permanent Structured Cooperation/ Stálá strukturovaná spolupráce

Rada EU – Rada Evropské unie

SBOP – Společná bezpečnostní a obranná politika

SDEU – Soudní dvůr Evropské unie

SEU – Smlouva o Evropské unii

SFEU – Smlouva o fungování Evropské unie

SZBP – Společná zahraniční a bezpečnostní politika

Vysoký představitel – Vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku

Úvod

„Účelem zahraniční politiky je přesvědčit druhé, aby dělali, co chceme, nebo ještě lépe, aby chtěli, co chceme my.“ - Madeleine Albrightová

Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU (dále jen SZBP) je přítomna v procesu evropské integrace již od jejího samotného počátku. Stejně tak, už od samotného počátku SZBP čelí několikerým výzvám, které buď přetrvávají, nebo se postupně vyskytují v průběhu jejího vývoje.

Výzvami SZBP jsou hlavně rozdílné zájmy jednotlivých členských států v rámci vlastních zahraničních politik, kvůli kterým je pak složitější dosažení konsenzu všech států při rozhodování v rámci SZBP, ve které se už tak vyskytuje spousta rozlišných aktérů, kterými se také tato práce bude zabývat. Toto roztržštění zájmů je ovlivněné historickými spolenectvími, rozdílnými prioritami a geopolitickými faktory, které brání EU v prezentaci sjednoceného postavení v mezinárodních otázkách. Nedostatečná koordinace mezi členskými státy a institucemi EU může vést ke zpomalení a znehodnocení efektivity SZBP. Nedostatek vnější reprezentace a jednotného hlasu v zahraničněpolitických postojích snižuje pak váhu EU v mezinárodních jednáních s globálními mocnostmi. Což je důvodem, proč bývá diskutováno, zda je EU geopolitický trpaslík či nikoliv¹. Vedle toho EU čelí výzvám v oblasti vojenské kapacity a schopnosti rychlé reakce na bezpečnostní hrozby, kdy nedostatek jednotné vojenské síly a národních rozpočtů pro obranu brání EU v tom, aby hrála výraznější roli v mezinárodních bezpečnostních otázkách. Události posledních let nám také dokázaly, že EU čelí výzvám v oblasti energetické bezpečnosti a zajištění přístupu ke klíčovým surovinám. Tyto problémy vyžadují neustálou pozornost a spolupráci členských států EU, což je jednou z výzev EU v oblasti SZBP.

SZBP EU je politikou, která je v dnešní době velmi atraktivní a užívanou komoditou v praxi. Nicméně v rámci právnických učebnicových či jiných vzdělávacích textů jí není věnováno dostatečné pozornosti. Právě z toho důvodu bude cílem této práce jednak snaha o sjednocení informací a vysvětlení právního základu SZBP, tak i popsání klíčových institucí a právních nástrojů, skrze které se

¹ BALÍK, Zdeněk. *Ekonomický gigant, geopolitický trpaslík?* Praha. 2023. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Pedagogická fakulta.

SZBP realizuje. Bude také zkoumán a diskutován dosavadní vliv SZBP na situace a konflikty ve vybraných státech, zda použité nástroje a mechanismy jsou účinné v konkrétních situacích a zda jsou v rámci činnosti SZBP zaznamenány nějaké výrazné změny.

Práce bude členěna do čtyř hlavních kapitol, které budou dále podle logické potřeby rozděleny na další podkapitoly. První kapitola bude představovat umístění SZBP do kontextu historického vývoje evropské integrace, ve které budou představeny původní pokusy o utváření zahraniční, bezpečnostní a obranné politiky v zemích EU. V druhé kapitole budou představeny formální i faktické orgány SZBP, na základě primárního práva bude vysvětlena a popsána jejich funkce a pozice týkající se činnosti v SZBP. Třetí kapitola se bude už přímo obsahově soustředit na SZBP a SBOP a jejich právní základ v primárním právu, dále také bude obsahovat nástin právních nástrojů a mechanismů, které vycházejí ať už přímo ze SEU nebo SFEU či mají základ v sekundárních aktech vydávaných v SZBP. Ve čtvrté kapitole bude určitý prostor pro diskuzi a polemiku na téma SZBP, jelikož zde budou nastíněny konflikty ve vybraných státech a v nich uplatňované právní nástroje, které byly nastíněny v předchozí kapitole. Na konci práce je umístěn závěr, cizojazyčné resumé a seznam zdrojů. Seznam užitých zkratk je uveden na začátku práce před úvodem.

Pro účely této práce se bude užívat jednak termín „společné zahraniční a bezpečnostní politiky“ s počátečním malým písmenem a „Společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP)“ s velkým počátečním písmenem. První termín bude svým významem zahrnovat obecnou zahraniční a bezpečnostní politiku, ze které následně vychází termín druhý, čímž se myslí oblast vnějších vztahů EU, která oficiálně vznikla na základě Maastrichtské smlouvy v roce 1993 a která je také předmětem této diplomové práce.

Základním zdrojem pro tuto diplomovou práci bude převážně zahraniční literatura zaměřená na zahraniční politiku a právo EU, konkrétně hlavně kniha *The foreign policy of the European Union*² a kniha *EU Law: text, cases and*

² KEUKELEIRE, Stephan a DELREUX, Tom. *The foreign policy of the European Union*. 2nd edition. European Union series. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 978-1-137-02574-6.

*materials*³. Teoretická část pak dále bude čerpat hlavně z obecných učebnic, komentářů a dalších podobných knih o evropském právu.

³CRAIG, Paul P. a DE BÚRCA, G. *EU law: text, cases, and materials*. Seventh edition. Oxford: Oxford University Press, 2020. ISBN 978-0-19-885664-1.

1. Historický vývoj evropské integrace a jeho vliv na zahraniční a bezpečnostní politiku EU

Zahraníční a bezpečnostní politika EU prošla značným historickým vývojem v průběhu evropské integrace, kterým byly položeny základy pro vznik a rozvoj SZBP a pro její dnešní existující podobu. Vzhledem k významu tohoto vývoje, budou v rámci této kapitoly stručně shrnuty důležité milníky mající vliv na SZBP od začátku evropské integrace, jakožto důsledku druhé světové války.

Už od počátku evropského integračního procesu lze vyzorovat pokusy o bezpečnostní a politickou spolupráci mezi členskými státy, která probíhala nejprve výhradně v ekonomické oblasti.⁴ EU jako takové předcházelo více evropských společenství, která byla takto ekonomicky zaměřená. Jednalo se o *Evropské společenství uhlí a oceli*, *Evropské hospodářské společenství* a *Evropské společenství pro atomovou energii*, které budou podrobněji probrány v následujících podkapitolách.

Obecně lze říci, že historie evropské integrace v oblasti zahraniční a bezpečnostní politiky ukazuje na snahu EU stát se silným hráčem na mezinárodní scéně a zlepšit svou schopnost reagovat na globální výzvy a krize.

1.1. Vznik Evropského společenství uhlí a oceli (1951)

Evropské společenství uhlí a oceli (dále jen ESUO) bylo první evropskou nadstátní mezinárodní organizací a byla základem pro další evropskou integraci.⁵ Hlavním iniciátorem byl tehdejší francouzský ministr zahraničí Robert Schuman, který společně s Jean Monnetem v roce 1950 vytvořili plán, podle něhož měli Francie a Německo spravovat své zdroje uhlí a oceli na základě mezinárodní dohody, jejíž dohled byl svěřen orgánu označovanému jako Vysoký úřad. Vše bylo formulováno tak, aby se mohli připojit i další státy. V roce 1951 byla podepsána Smlouva ESUO státy Francie, Německa, Itálie, Belgie, Nizozemska a

⁴DUBSKÝ, Zbyněk. *Bezpečnostní a politická dimenze integračního procesu: (společná zahraniční a bezpečnostní politika EU)*. Praha: Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1152-5. Str. 7

⁵TICHÝ, Luboš; ARNOLD, Reiner; ZEMÁNEK, Jiří; KRÁL, Richard a DUMBROVSKÝ, Tomáš. *Evropské právo*. 5., přepracované vydání. Academia iuris. V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-546-6. Str. 9

Lucemburska, kterou byl vytvořen společný trh uhlí a oceli s omezenou platností na padesát let.⁶

Tato smlouva měla hlavně ekonomický význam. Smluvní státy si uvědomovali jednak nutnost zvýšení výkonnosti ekonomik zúčastněných států a dále pak snahu o dosažení konkurenceschopnosti evropských ekonomik a tím vytvoření hospodářské velmoci.⁷ Jednalo se tedy o ekonomické důvody usilující o obnovení Evropy, která byla výrazně zničena válkou.

Schumanův plán měl nejen ekonomický ale i politicko-bezpečnostní význam. Kontrola dvou hlavních složek těžkého průmyslu, které byly klíčové pro vojenský průmysl, byla z Francie i Německa (tak jako i z ostatních smluvních států) převedena na nadnárodní subjekt, což přispělo k urovnání vzájemných vztahů mezi těmito dvěma státy.⁸ Tento nadnárodní subjekt tak získal přehled nad spotřebou materiálů klíčových pro výrobu zbraní všech států, které smlouvu o ESUO podepsali. Vzhledem k tehdy nedávné historii, bylo hlavně obavou to, že by mohl vzniknout nový válečný konflikt, kvůli kterému by se Německo znovu ozbrojilo. Založení ESUO znamenalo určitou kontrolu pro to, aby tyto obavy nebyly naplněny. Díky tomuto přestala poválečná Evropa považovat Německo za bezpečnostní problém či hrozbu. Nastartoval se tím proces, kterým se vztahy plné napětí mezi státy přeměnily na vztahy zaměřené na politické, ekonomické a sociální záležitosti.

ESUO bylo prvním ekonomickým úspěchem v procesu evropské integrace, který krátce poté následovaly i drobné neúspěchy. Konkrétně se jednalo o projekty s politickým a bezpečnostním potenciálem, které měly opět vzniknout na základě vzájemné dohody mezi šesticí států, které byly při zrodu ESUO. Nejprve se jednalo o francouzskou vládou navrhované Evropské obranné společenství, které dle parlamentního shromáždění ESUO vyžadovalo i politickou spolupráci a byl tak vypracován projekt o vytvoření Evropského politického společenství. Ani jeden projekt však nebyl úspěšně přijat.⁹

⁶ CRAIG, Paul P. a DE BÚRCA, G. *EU law: text, cases, and materials*. Seventh edition. Oxford: Oxford University Press, 2020. ISBN 978-0-19-885664-1. Str. 3

⁷ STEHLÍK, Václav; HAMULÁK, Ondrej a PETR, Michal. *Právo Evropské unie: Ústavní základy a vnitřní trh*. Student. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-277-6. Str. 19

⁸ KEUKELEIRE, Stephan a DELREUX, Tom. *The foreign policy of the European Union*. 2nd edition. European Union series. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 978-1-137-02574-6. Str. 38-39

⁹ STEHLÍK, Václav; HAMULÁK, Ondrej a PETR, Michal. *Právo Evropské unie: Ústavní základy a vnitřní trh*. Student. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-277-6. Str. 20

1.2. Římské smlouvy (1957)

Římské smlouvy byly produktem snahy o rozvinutí integračního úsilí i do jiných oblastí, které se přímo či nepřímo týkaly činnosti již existující ESUO a s tím související snahy o účinnou realizaci společného trhu.¹⁰ Po neúspěšných pokusech o vznik politického a obranného společenství se opět vše soustředilo na ekonomické otázky a posílení hlavně hospodářské integrace.

Své označení „Římské smlouvy“ získaly na základě místa, kde byly podepsány. Pod tímto názvem se skrývají dvě mezinárodní smlouvy, na jejichž základě v roce 1957 vzniklo Evropské hospodářské společenství (dále jen EHS) a Evropské společenství pro atomovou energii (dále jen Euroatom).¹¹ Tyto dvě smlouvy jsou nejen důležité pro budoucí zahraniční politiku EU, ale hlavně jsou významné pro celé unijní právo, jelikož svým obsahem jsou jeho základem.

Smlouva o EHS nesoucí přívlastek „První Římská smlouva“ si jako hlavní cíl svojí existence definovala postupné vytvoření společného trhu a byla tak první univerzální nadstátní evropskou mezinárodní organizací.¹² Celá myšlenka společného trhu spočívala hlavně v tom, že dojde k odstranění překážek pro společný obchod, jako jsou cla zvyšující náklady na dovoz, nebo kvóty omezující počet dovozů určitého druhu výrobku. Toto vše pak dalo základ čtyřem nejdůležitějším evropským svobodám, které známe dodnes jako volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu.¹³ EHS bylo koncipováno jako celní unie se společným vnějším tarifem pro své členy, což ovlivňovalo jeho zahraniční politiku, která byla zaměřena hlavně na rozvoj obchodních vztahů s jinými regiony a zeměmi. Pomalu a nepozorovaně se stalo EHS významným aktérem v oblasti zahraniční politiky i přes to, že oficiálně nemělo při jeho založení žádné pravomoci v této oblasti. Postupně tak byly EHS uděleny pravomoci týkající se zahraničního obchodu a uzavírání dohod se třetími zeměmi.¹⁴ Rozvoj společné

¹⁰TOMÁŠEK, Michal; TÝČ, Vladimír; PETRLÍK, David; MALENOVSKÝ, Jiří; PELIKÁNOVÁ, Irena et al. *Právo Evropské unie*. 3. aktualizované vydání. Student. Praha: Leges, 2021. ISBN 978-80-7502-491-6. Str. 36

¹¹ Taktéž str. 36

¹²TICHÝ, Luboš; ARNOLD, Reiner; ZEMÁNEK, Jiří; KRÁL, Richard a DUMBROVSKÝ, Tomáš. *Evropské právo*. 5., přepracované vydání. Academia iuris. V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-546-6. Str. 12

¹³ CRAIG, Paul P. a DE BÚRCA, G. *EU law: text, cases, and materials*. Seventh edition. Oxford: Oxford University Press, 2020. ISBN 978-0-19-885664-1. Str. 4

¹⁴ KEUKELEIRE, Stephan a DELREUX, Tom. *The foreign policy of the European Union*. 2nd edition. European Union series. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 978-1-137-02574-6. Str. 42

obchodní politiky umožňoval jednotný postup při uzavírání obchodních dohod s třetími zeměmi, díky čemuž také došlo k posílení pozice Evropy na světovém trhu. EHS bylo postupně přetvářeno do EU, která převzala jeho základní strukturu a pravomoci. Celkově bylo EHS klíčovým aktérem v oblasti zahraniční politiky a obchodu v Evropě a mělo významný vliv na mezinárodní scéně během své existence.

Smlouva o Euroatomu mající též označení jako „Druhá Římská smlouva“ byla sepsána tak, aby vytvořila nástroj kontroly a koordinace v oblasti civilního jaderného hospodářství.¹⁵ Cílem tedy bylo hlavně podporovat mírové využívání jaderné energie, zajistit bezpečnost v jaderném průmyslu a zajistit dodávky jaderného materiálu v Evropě.¹⁶ Nepodařilo se však dosáhnout vytvoření jednotného trhu pro atomový průmysl. Soutěž v této oblasti byla minimální, protože obchodní režim byl převážně ovlivňován národními výrobci a členskými státy. To znamená, že překážky a rozdíly mezi vnitrostátními regulačními režimy bránily skutečnému propojení a harmonizaci v atomovém průmyslu mezi evropskými státy. Z důvodu diverzity regulačních přístupů mezi jednotlivými členskými státy nebylo možné dosáhnout plného sjednocení atomového průmyslu. Navzdory neúspěchu ve tvorbě společného trhu, je stále Euroatom úspěšný v oblasti společného výzkumu.¹⁷ Euroatom dodnes plní důležitou roli v regulaci a podpoře jaderné energie v Evropě a má významný vliv na zahraniční politiku v této oblasti.

Pro ESUO, EHS a Euroatomu vzniklo na základě slučovací smlouvy v roce 1965 souhrnné označení Evropská společenství (dále jen ES). Tato smlouva sloučila orgány výše zmíněných společenství a byla vytvořena jednotná Rada a jednotná Komise společenství.¹⁸ Další popis o jednotlivých orgánech bude blíže zmíněn v samostatné kapitole.

¹⁵TICHÝ, Luboš; ARNOLD, Reiner; ZEMÁNEK, Jiří; KRÁL, Richard a DUMBROVSKÝ, Tomáš. *Evropské právo*. 5., přepracované vydání. Academia iuris. V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-546-6. Str. 12

¹⁶Evropský parlament. *Smlouva Euroatom*. Online. Dostupné z: [Smlouva Euratom \(europa.eu\)](https://euratom.eu) [citováno 2024-02-27].

¹⁷TICHÝ, Luboš; ARNOLD, Reiner; ZEMÁNEK, Jiří; KRÁL, Richard a DUMBROVSKÝ, Tomáš. *Evropské právo*. 5., přepracované vydání. Academia iuris. V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-546-6. Str. 12

¹⁸CRAIG, Paul P. a DE BÚRCA, G. *EU law: text, cases, and materials*. Seventh edition. Oxford: Oxford University Press, 2020. ISBN 978-0-19-885664-1. Str. 5

Tři evropská společenství vytvořila dlouhodobý rámec hospodářské spolupráce mezi západoevropskými státy. I když formálně existovaly jako tři samostatné supranacionální organizace s vlastní subjektivitou, prakticky fungovaly jako jeden systém. Tato společenství sdílela jednotnou členskou základnu, měla společný systém institucí a sdílely mezi sebou určitý byrokratický aparát.¹⁹ Tento integrativní přístup měl za cíl posílit hospodářskou spolupráci mezi členskými státy a přispět k zajištění míru a stability v regionu. Jednotná členská základna umožnila snazší koordinaci politik a iniciativ mezi státy, zatímco sdílený byrokratický aparát usnadnil provádění a správu společných politik a programů. Tímto způsobem evropská společenství vytvořila pevný rámec, který umožnil členským státům spolupracovat v oblasti uhlí a oceli, hospodářských otázek a jaderné energie. Tento model integrované spolupráce položil základy pro další rozvoj Evropské unie, která postupně převzala některé z funkcí a pravomocí těchto společenství a dále rozšířila své působení do dalších oblastí, jako je například právě oblast společné zahraniční a bezpečnostní politiky.

1.3. Maastrichtská smlouva (1992)

Maastrichtská smlouva, také známá jako Smlouva o Evropské unii, je mezinárodní smlouva, která byla podepsána v roce 1992 v Maastrichtu a nabyla účinnosti od 1. listopadu 1993.²⁰ Touto smlouvou vznikla Evropská unie jako samostatná entita a významně změnila dosavadní zřizovací smlouvy ES. Její podepsání bylo jedním z klíčových kroků evropské integrace, byly tím položeny základní stavební kameny pro EU a byla formálně vytvořena společná zahraniční a bezpečnostní politika jako nový institut spolupráce ve věcech justice a vnitra.²¹

Maastrichtská smlouva významně změnila celou právní strukturu dosud existujících smluv o ES. Vytvořila třípilířovou strukturu²² EU, kdy prvním pilířem bylo Společenství, druhým pilířem byla zavedena SZBP a třetí pilíř zahrnoval

¹⁹ STEHLÍK, Václav; HAMULÁK, Ondrej a PETR, Michal. *Právo Evropské unie: Ústavní základy a vnitřní trh*. Student. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-277-6. Str. 21

²⁰ TOMÁŠEK, Michal; TÝČ, Vladimír; PETRLÍK, David; MALENOVSKÝ, Jiří; PELIKÁNOVÁ, Irena et al. *Právo Evropské unie*. 3. aktualizované vydání. Student. Praha: Leges, 2021. ISBN 978-80-7502-491-6. Str. 45

²¹ TICHÝ, Luboš; ARNOLD, Reiner; ZEMÁNEK, Jiří; KRÁL, Richard a DUMBROVSKÝ, Tomáš. *Evropské právo*. 5., přepracované vydání. Academia iuris. V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-546-6. Str. 17

²² Tato struktura byla zachována i v následujících smluvních změnách, které byly provedeny (myšleno Amsterodamská a Niceská smlouva) a byla zrušena až Lisabonskou smlouvou.

spolupráci v oblasti justice a vnitřních záležitostí.²³ Tato struktura dala EU možnost rozvíjet zahraniční politiku a spolupracovat na mezinárodní scéně. V rámci prvního pilíře byla ještě nově právně upravena hospodářská a měnová unie, která měla být vytvořena. Dále bylo zavedeno evropské občanství, nebo došlo ke stanovení podmínek pro přijímání nových členů. Celkově Maastrichtská smlouva rozšířila pravomoci EU do oblastí zahraniční politiky a bezpečnosti, které dříve spadaly výhradně do kompetence jednotlivých členských států a byla vyjasněna jejich dělba mezi členskými státy a ES.²⁴

Zavedením druhého a třetího pilíře bylo umožněno EU jednat jednotně ve věcech zahraniční politiky a bezpečnosti a využít svůj politický a hospodářský vliv ve světě, čímž byl obecně zjednodušen proces projednávání problémů v těchto oblastech.²⁵ Oba tyto pilíře byly postaveny na mezivládním principu a pro rozhodnutí tedy bylo zapotřebí jednomyslného souhlasu členských států.²⁶

Druhý pilíř se odlišoval od institucionální a právní struktury ES hlavně v rozhodování, které bylo více mezivládní a méně nadnárodní než v prvním pilíři.²⁷ To znamená, že členské státy hrály klíčovou roli v procesu rozhodování a spolupracovaly přímo mezi sebou. Na rozdíl od prvního pilíře, kde rozhodování probíhalo převážně na základě hlasování většinou, ve druhém pilíři byla často vyžadována jednomyslnost členských států. Tato struktura byla navržena tak, aby umožnila členským státům spolupracovat a koordinovat svou zahraniční politiku na úrovni EU, přičemž respektovala jejich suverenitu a národní zájmy.

Maastrichtská smlouva rozšířila spolupráci v Evropských společenstvích (nyní EU) i na oblasti mimo hospodářskou integraci, jako jsou zahraniční a bezpečnostní politika, právní a vnitřní záležitosti a spolupráce v oblasti justice a policie. Umožnila tak nové vzniklé EU hrát aktivní roli na mezinárodní scéně.

²³ CRAIG, Paul P. a DE BÚRCA, G. *EU law: text, cases, and materials*. Seventh edition. Oxford: Oxford University Press, 2020. ISBN 978-0-19-885664-1. Str. 11

²⁴TICHÝ, Luboš; ARNOLD, Reiner; ZEMÁNEK, Jiří; KRÁL, Richard a DUMBROVSKÝ, Tomáš. *Evropské právo*. 5., přepracované vydání. Academia iuris. V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-546-6. Str. 17-18

²⁵ CRAIG, Paul P. a DE BÚRCA, G. *EU law: text, cases, and materials*. Seventh edition. Oxford: Oxford University Press, 2020. ISBN 978-0-19-885664-1. Str. 11

²⁶TOMÁŠEK, Michal; TÝČ, Vladimír; PETRLÍK, David; MALENOVSKÝ, Jiří; PELIKÁNOVÁ, Irena et al. *Právo Evropské unie*. 3. aktualizované vydání. Student. Praha: Leges, 2021. ISBN 978-80-7502-491-6. Str. 45

²⁷ CRAIG, Paul P. a DE BÚRCA, G. *EU law: text, cases, and materials*. Seventh edition. Oxford: Oxford University Press, 2020. ISBN 978-0-19-885664-1. Str. 12

Jelikož při podpisu Maastrichtské smlouvy byla celá SZBP v prvopočátcích a politická unie byla značně nedokončená, tak její obsah doplnila a posílila Amsterodamská smlouva podepsaná v roce 1997, v platnost vstoupila 1999, která byla významná pro historický kontext zahraniční a bezpečnostní politiky tím, že vytvořila funkci Vysokého představitele Unie pro zahraniční a bezpečnostní politiku (více k němu v kapitole o Klíčových institucích).²⁸ Dalším významnou smlouvou byla Niceská smlouva, která byla podepsaná v roce 2001, v platnost vstoupila v roce 2003. Obě tyto smlouvy jsou bezesporu významné pro celý historický vývoj EU, avšak já osobně nepovažuji za praktické věnovat větší pozornost těmto smlouvám vzhledem k účelu této kapitoly, a proto jsem se rozhodla je tímto způsobem pouze zmínit a dále se věnovat jiným významnějším historickým milníkům.

1.4. Lisabonská smlouva (2007)

Lisabonská smlouva vznikla jako reakce na neúspěšné pokusy o sepsání Ústavy pro Evropu, které probíhaly v předchozích letech. Byla podepsaná v roce 2007 a v platnost vstoupila v roce 2009. Svým obsahem se snaží vyhnout terminologickým nedostatkům, které obsahovala Smlouva o Ústavě pro Evropu a zejména členskými státy nepopulárním termínem „ústava“.²⁹ Místo toho se smlouva zaměřuje na jasný a vyvážený obsah, který reflektuje institucionální strukturu a pravomoci Evropské unie, aniž by se odkazovala na pojmy, které by mohly vyvolat kontroverze či obavy v některých členských státech z ohrožení jejich suverenity.

Byla zde zrušena piliřová struktura a tím bylo zrušeno i celé ES, které nahradila EU. Euroatom však zůstal nezměněn.³⁰

Podle této smlouvy je právním základem EU hlavně Smlouva o Evropské unii (SEU), která je obsahově textem Maastrichtské smlouvy ve znění pozdějších

²⁸TICHÝ, Luboš; ARNOLD, Reiner; ZEMÁNEK, Jiří; KRÁL, Richard a DUMBROVSKÝ, Tomáš. *Evropské právo*. 5., přepracované vydání. Academia iuris. V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-546-6. Str. 20

²⁹TOMÁŠEK, Michal; TÝČ, Vladimír; PETRLÍK, David; MALENOVSKÝ, Jiří; PELIKÁNOVÁ, Irena et al. *Právo Evropské unie*. 3. aktualizované vydání. Student. Praha: Leges, 2021. ISBN 978-80-7502-491-6. Str. 51

³⁰TICHÝ, Luboš; ARNOLD, Reiner; ZEMÁNEK, Jiří; KRÁL, Richard a DUMBROVSKÝ, Tomáš. *Evropské právo*. 5., přepracované vydání. Academia iuris. V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-546-6. Str. 27

úprav dle Amsterodamské, Niceské a Lisabonské smlouvy, a spolu s ní i Smlouva o fungování Evropské unie (SFEU), která je svým obsahem textem římské Smlouvy o založení evropského hospodářského společenství taky ve znění pozdějších smluv jako SEU.³¹ Podle těchto smluv došlo ke značnému rozšíření pravomocí EU. Vznikly nové politiky a oblasti činnosti EU v důsledku zrušené pilířové struktury. Ve stávajících politikách a oblastech došlo k rozšíření kompetencí či rozhodovacích nástrojů.³²

EU jako celku, byla konečně přiznána právní subjektivita (doposud ji mělo pouze ES). Další novinkou bylo zřízení funkce Vysokého představitele Unie pro zahraniční a bezpečnostní politiku (dále jen Vysoký představitel), který je současně místopředsedou Evropské komise – tato funkce spojuje dřívějšího Vysokého představitele zřízeného Amsterodamskou smlouvou a komisaře pro vnější vztahy.³³ SZBP a vnější politiky ES tím získávají společný právní základ, což napomáhá soudržnosti a efektivitě působení EU na mezinárodní scéně.³⁴ Vedle Vysokého představitele byla zřízena Evropská služba pro vnější činnost (dále jen ESVČ), která mu je nápomocna. Dále byla zřízena a formalizována Společná bezpečnostní a obranná politika (dále jen SBOP), která doposud vznikala mimo rámec výše zmíněných smluv.³⁵ Co se týče zvláštní rozhodovací procedury v oblasti SZBP, tak je zde zachována jednomyslnost při přijímání rozhodnutí.³⁶ Celkově Lisabonská smlouva výrazně posílila institucionální rámec a koordinační mechanismy EU v zahraniční a bezpečnostní politice, což umožňuje EU hrát výraznější roli na mezinárodní scéně. Všechny výše zmíněné instituty budou popsány a jejich funkce bude vysvětlena v samostatné kapitole.

³¹ STEHLÍK, Václav; HAMULÁK, Ondrej a PETR, Michal. *Právo Evropské unie: Ústavní základy a vnitřní trh*. Student. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-277-6. Str. 27

³² Taktéž str. 28-29

³³ KEUKELEIRE, Stephan a DELREUX, Tom. *The foreign policy of the European Union*. 2nd edition. European Union series. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 978-1-137-02574-6. Str. 57

³⁴ RICHTER, Jaroslav. *Když se řekne Lisabonská smlouva--: perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce*. Praha: Úřad vlády ČR, odbor informování o evropských záležitostech, 2008. ISBN 978-80-87041-48-2. Str. 142-143

³⁵ KEUKELEIRE, Stephan a DELREUX, Tom. *The foreign policy of the European Union*. 2nd edition. European Union series. Basingstoke: PalgraveMacmillan, 2014. ISBN 978-1-137-02574-6. Str. 57

³⁶ RICHTER, Jaroslav. *Když se řekne Lisabonská smlouva--: perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce*. Praha: Úřad vlády ČR, odbor informování o evropských záležitostech, 2008. ISBN 978-80-87041-48-2. Str. 146

1.5. Rozšiřování EU a jeho vliv na SZBP

Článek 49 SEU stanovuje, že každý evropský stát, který uznává cíle a hodnoty uvedené v článku 2 SEU může požádat o členství v EU. Každý nový člen přináší do EU své vlastní zájmy, hodnoty a perspektivy ve vztahu k zahraniční politice a bezpečnosti. To pak následně vede k různorodosti názorů a priorit mezi členskými státy, což může ovlivnit jednotnost a konzistenci SZBP. Rozšíření EU mění geografické a geopolitické okolnosti, což může mít vliv na strategické zájmy EU a SZBP. Nemluvě o tom, že se tím ovlivňují i vztahy s mezinárodními aktéry mimo Evropu, jako je USA, Čína, Rusko a další. Ovlivňuje to tak i dynamiku takových vztahů, která má následný dopad i na SZBP.

Rozšíření vytváří výzvy pro dosahování konsenzu a koordinaci mezi členskými státy. Rozhodovací proces v rámci SZBP se tak stává čím dál tím víc složitější. Je potřeba nalézt shodu mezi všemi členskými státy s různorodými zájmy a prioritami, což může zpomalit proces přijímání rozhodnutí a kompromisů.

EU se rozšiřuje do regionů, které byly historicky nestabilní nebo konfliktní. Tím, že integruje nové členy a poskytuje jim podporu v oblasti demokracie, lidských práv a právního státu, může přispět k posílení stability a bezpečnosti v těchto regionech.

2. Klíčové instituce

Pro pochopení toho, jak vlastně SZBP funguje, je důležité si po historickém kontextu vymezit také klíčové institucionální činitele, kteří utvářejí její činnost. Ačkoliv se EU v čl. 13 SEU pyšní svým jednotným institucionálním rámcem, v praxi je opak pravdou. V rámci této kapitoly se tedy pokusím nastínit, jak tomu ve skutečnosti je.

Jednotlivé instituce tak mají v rámci SZBP odlišné pravomoci a povinnosti než ve standardních procesech. Rada Evropské unie (dále jen Rada EU), která je strategicky vedena Evropskou radou (dále jen ER), výrazně vystupuje ve všech fázích tvorby SZBP. Současně je podporována Vysokým představitelem a ESVČ. V porovnání s ostatními vnějšími činnostmi, které jsou upraveny ve SFEU, je proces takový, že Komise podává návrhy, o kterých následně rozhoduje Rada EU sama nebo společně s Evropským parlamentem (dále jen EP) či případně po konzultaci s EP. Komise pak dále ještě provádí, kontroluje a spravuje rozpočty. Takto vydané akty jsou pak právně závazné pro členské státy a na jejich plnění dohlíží Soudní dvůr EU.³⁷

I přesto že je článkem 13 SEU stanovena existence jednotného institucionálního rámce, jsou v oblasti zahraniční politiky utvořeny dvě různé metody její tvorby. Na straně jedné existuje „metoda Společenství“, která je obecně platná pro přijímání rozhodnutí EU a zahrnuje využití řádného legislativního procesu dle čl. 294 SFEU. Oproti tomu na straně druhé existuje „metoda mezivládní“, která se užívá při rozhodování v oblasti SZBP/SBOP. Ta je typická tím, že právo iniciativy Komise sdílejí členské státy EU, klíčovou roli má ER, EP je do rozhodování zapojen v různé míře a Rada EU jedná jednomyslně a přijímá akty.³⁸ V této kapitole budou popsány funkce a pravomoci výše zmíněných institucí, které mají vliv na tvorbu a činnost SZBP.

³⁷KEUKELEIRE, Stephan a DELREUX, Tom. *The foreign policy of the European Union*. 2nd edition. European Union series. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 978-1-137-02574-6. str. 61

³⁸Úřad pro publikace Evropské unie. *Metody Společenství a mezivládní metody*. Online. Naposledy upraveno 05. 05. 2022. Dostupné z: [Metody Společenství a mezivládní metody - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu) [citováno 2024-03-05].

2.1. Evropská rada

ER hraje klíčovou roli při určování strategického směřování, rozsahu a stanovování cílů pro celou oblast vnějších vztahů (včetně SZBP) a přijímá nezbytná rozhodnutí.³⁹ Toto tvrzení je pak následně potvrzeno i v čl. 26 SEU samostatně i pro SZBP. Význam slova „strategické“, které je přímo užito v SEU v čl. 22 odst. 1, nám říká, že ER nemá ze své pozice provádět mikromanagement, ale být spíše tvůrcem hlavních myšlenek, které pak uskutečňují jiné orgány EU.⁴⁰ Schází se zde hlavy členských států, jejichž předsedové vlád, předseda ER a Komise.⁴¹

Soustředění nejvyšších představitelů všech členských států v ER je její největší slabinou.⁴² Hlavy států a vlád hájí především svou národní zahraniční politiku a jednají podle domácích zájmů. Stěžejní je hlavně to, že SZBP není jediným tématem, o kterém se v ER diskutuje. Její program je naplněn, především vnitřní politikou a „krizovým řízením“, takže na strategické vedení zahraniční politiky nezbyvá dostatek času.

V čele ER stojí předseda, který je volitelný na dva a půl roku a jeho funkci lze jednou prodloužit.⁴³ Dle čl. 15 předseda ER zajišťuje vnější zastupování EU v záležitostech týkajících se zahraniční a bezpečnostní politiky, aniž by jeho činností byly dotčeny pravomoci Vysokého představitele. To v praxi může například znamenat, že reprezentuje EU na mezinárodních shromážděních s tématem SZBP, na kterých se scházejí hlavy států a předsedové vlád.⁴⁴ Aktuálně tuto funkci zastává Charles Michel.⁴⁵

Čl. 15 hned na začátku jasně říká, že ER „*dává Unii nezbytné podněty pro její rozvoj a vymezuje její obecné politické směry a priority*“. Vytváří tak prostor pro diskuzi a výměnu názorů ohledně klíčových otázek jak v oblasti SZBP tak i

³⁹ Čl. 22 odst. 1 SEU

⁴⁰ TOMÁŠEK, M., ŠMEJKAL, V. a kol. *Smlouva o EU. Smlouva o fungování EU. Listina základních práv EU. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7676-508-5. Str. 1344

⁴¹ Čl. 15 odst. 2 SEU

⁴² KEUKELEIRE, Stephan a DELREUX, Tom. *The foreign policy of the European Union*. 2nd edition. European Union series. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 978-1-137-02574-6. Str. 65

⁴³ Čl. 15 odst. 5 SEU

⁴⁴ KEUKELEIRE, Stephan a DELREUX, Tom. *The foreign policy of the European Union*. 2nd edition. European Union series. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 978-1-137-02574-6. Str. 64

⁴⁵ Evropská unie. *Evropská rada*. Online. Dostupné z: [Evropská rada – úloha a pravomoce | Evropská unie \(europa.eu\)](https://evropska.unie.eu) [citováno 2024-03-09].

v jiných oblastech významných pro vývoj EU. Na základě těchto diskuzí poskytuje podněty a impulzy pro další rozvoj a posilování EU. Může jít například o povzbuzení k jednotnému postoji vůči určité mezinárodní krizi, o podporu diplomatických iniciativ či o rozhodnutí týkající se společných obranných opatření.

*ER rozhoduje jednomyslně na doporučení Rady EU způsobem stanoveným v primárním právu EU.*⁴⁶ Konkrétně v čl. 15 odst. 4 SEU je uvedeno, že pokud nestanoví Smlouvy (myšleno jako zakládající smlouvy – tedy primární právo EU) jinak, rozhoduje ER konsenzem. Zde je důležité zdůraznit to, že rozhodnutí ER v rámci SZBP, má specifickou povahu, avšak dle čl. 24 odst. 1 druhého pododstavce, věty třetí a dle čl. 31 odst. 1 SEU nemůže jít o přijímání legislativních aktů. To znamená, že akty SZBP nejsou přijímány řádným nebo zvláštním legislativním postupem podle čl. 289 SFEU. Jsou i tak závazná pro další orgány EU i členské státy. Hlasují zde jen členské státy – předseda ER, předseda Komise či vysoký představitel zde nehlasují. Rozhodnutí ER určují prostředky, které mohou být využity orgány EU a členskými státy při jejich realizaci.⁴⁷

Ačkoliv podle čl. 15 odst. 1 věty druhé SEU nevykonává ER legislativní funkci, je zřejmé, že v oblastech působnosti EU nelze přijmout žádné strategické rozhodnutí bez souhlasu ER.⁴⁸

Rozhodnutí ER ovlivňují zahraniční politiku EU různými způsoby, například přijetím nových strategií vůči jiným regionům nebo založením Společné bezpečnostní a obranné politiky, o které bude zmíněno více v samostatné kapitole. Na základě tohoto jednání pak také ovlivňuje budoucí směřování EU po významných mezinárodních událostech.

Vzhledem k vysoké míře viditelnosti zasedání ER se hlavní účel těchto zasedání a činnosti předsedy ER často týká posílení vzájemných vztahů členskými státy a identity ve vztahu k vnějším cílům.⁴⁹ I v případech, kdy členské státy mají v určitých otázkách rozdílné názory, je i tak velmi důležité, aby byly vnímány,

⁴⁶ Čl. 22 odst. 1, třetí pododstavec SEU

⁴⁷ TOMÁŠEK, M., ŠMEJKAL, V. a kol. *Smlouva o EU. Smlouva o fungování EU. Listina základních práv EU. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7676-508-5. Str. 1344

⁴⁸ KEUKELEIRE, Stephan a DELREUX, Tom. *The foreign policy of the European Union*. 2nd edition. European Union series. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 978-1-137-02574-6. Str. 64

jako že mají jednotný evropský přístup, a to i právě v těch případech, kdy existují interní rozpory mezi členskými státy. Takový přístup pomáhá zajistit, že EU může efektivně reprezentovat své zájmy a hodnoty ve světě a být silným globálním hráčem.

ER tak hraje klíčovou roli v určování a formování SZBP tím, že stanovuje strategické cíle, priority a poskytuje impulsy pro akce, které jsou v souladu se zájmy a hodnotami EU. Její role je zásadní pro dosažení jednotného a účinného přístupu EU k zahraniční politice a zabezpečení jejích zájmů a hodnot v mezinárodním kontextu.

2.2. Rada EU

Rada EU na základě obecných směrů a strategického vedení ER vypracovává a přijímá rozhodnutí nezbytná pro vymezení a provádění SZBP.⁵⁰ Je tak hlavním rozhodovacím orgánem EU v oblasti zahraniční politiky, a to jak v politickém tak i právním slova smyslu. Podle čl. 16 odst. 2 SEU se skládá z jednoho zástupce každého členského státu na ministerské úrovni, který je oprávněn zavazovat vládu tohoto státu. Členové Rady EU jsou tedy politici, kteří jsou součástí vlád členských států.⁵¹ Ačkoliv je obecně stanoveno v čl. 16 odst. 3 SEU, že Rada EU rozhoduje kvalifikovanou většinou, umožňuje i tak toto ustanovení výjimku, která je uplatněna právě pro rozhodování v rámci SZBP. A sice v čl. 24 odst. 1, druhým pododstavcem ve větě druhé, je stanoveno, že Rada EU provádí SZBP jednomyslně. Kvalifikovanou většinou v rámci SZBP rozhoduje Rada EU jen v případech dle čl. 31 odst. 2 SEU, například může jít o jmenování zvláštního zástupce podle čl. 33 SEU či přijetí rozhodnutí k provedení rozhodnutí vymezující akci nebo postoj EU.

Formálně sice existuje jedna Rada EU, v praxi však zasedá v několika sektorových formacích, které se specializují na konkrétní věcnou oblast politik v EU a zasedají zde příslušní ministři (případně státní tajemníci specializující se

⁴⁹ KEUKELEIRE, Stephan a DELREUX, Tom. *The foreign policy of the European Union*. 2nd edition. European Union series. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 978-1-137-02574-6. Str. 65

⁵⁰ Čl. 26 odst. 2, první pododstavec SEU

⁵¹ CRAIG, Paul P. a DE BÚRCA, G. *EU law: text, cases, and materials*. Seventh edition. Oxford: Oxford University Press, 2020. ISBN 978-0-19-885664-1. Str. 70

na konkrétní otázku)⁵². Rada EU zasedá v deseti složeních v závislosti na příslušných oblastech a na přítomných ministrech.⁵³

Vnějšími vztahy a záležitostmi týkajícími se SZBP (i SBOP) se zabývá *Rada pro zahraniční věci*, které předsedá Vysoký představitel a obvykle se jí účastní ministři zahraničních věcí členských států.⁵⁴ Tato Rada pro zahraniční věci spolu s Komisí na základě strategického vedení ER odpovídá za soulad jak SZBP tak i dalších vnějších činností.⁵⁵ Problematice týkající se právě Rady pro zahraniční věci se věnuje více v samostatné podkapitole Keukeleire a Delreux, kde hovoří o paradoxu postavení Rady pro zahraniční věci. Jako instituce, která je srdcem tvorby zahraniční politiky a jako místo, kde se scházejí ministři zahraničních věcí, výrazně zápasí s tím, aby dostala svým závazkům, coby hlavního tvůrce zahraniční politiky EU. Většina rozhodnutí není totiž přijímána samotnými ministry zahraničí na svých zasedáních, ale jsou přijímána spíše na nižších úrovních v dílčích strukturách Rady pro zahraniční věci. Hlavním problémem je to, že zasedání, kterých se účastní ministři, mají velmi často přetíženou agendu. Což pak v praxi znamená, že se debaty soustředí na nejzávažnější či nejkontroverznější témata a pak už nezbývá čas na témata, která nejsou tolik naléhavá či mediálně atraktivní. Další problém, který výše zmínění autoři spatřují je v tom, že zasedání Rady pro zahraniční věci má poměrně vysoký počet účastníků (nejsou zde jen ministři zahraničních věcí, či jiní zástupci států, ale i např. další úředníci z řad ESVČ) na to, aby se zde mohli vést rozsáhlejší debaty a diskuze. I přes toto poměrně negativní hodnocení, považují autoři zasedání Rady pro zahraniční věci důležitá pro tvorbu zahraniční politiky EU. Obsah probraný v rámci těchto zasedání (jelikož se toho moc nestíhá probrat) není tak významný. Zasedání jsou spíše významná tím, že jsou určitým závěrem po měsíci plném intenzivních příprav, konzultací, schůzek a rozhodnutí na nižších diplomatických a úřednických rovinách, tak aby se mohla zasedání Rady pro

⁵² TOMÁŠEK, Michal; TÝČ, Vladimír; PETRLÍK, David; MALENOVSKÝ, Jiří; PELIKÁNOVÁ, Irena et al. *Právo Evropské unie*. 3. aktualizované vydání. Student. Praha: Leges, 2021. ISBN 978-80-7502-491-6. Str. 160

⁵³ KEUKELEIRE, Stephan a DELREUX, Tom. *The foreign policy of the European Union*. 2nd edition. European Union series. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 978-1-137-02574-6. Str. 66

⁵⁴ CRAIG, Paul P. a DE BÚRCA, G. *EU law: text, cases, and materials*. Seventh edition. Oxford: Oxford University Press, 2020. ISBN 978-0-19-885664-1. Str. 70

⁵⁵ TOMÁŠEK, Michal; TÝČ, Vladimír; PETRLÍK, David; MALENOVSKÝ, Jiří; PELIKÁNOVÁ, Irena et al. *Právo Evropské unie*. 3. aktualizované vydání. Student. Praha: Leges, 2021. ISBN 978-80-7502-491-6. Str. 161

zahraniční věci uskutečnit. Vše toto dohromady následně posouvá zahraniční politiku dopředu.⁵⁶

V rámci snah o vzájemné sblížení činnosti prováděné členskými státy při vytváření SZBP čl. 32 SEU zavazuje členské státy k tomu, aby jak v ER, tak i v Radě EU konzultovali vzájemně veškeré otázky týkající se SZBP. Tedy je od nich požadováno, aby mezi sebou vedli konzultace před tím, než jednotlivé členské státy podniknou jakékoliv kroky na mezinárodní úrovni či přijmou jakýkoliv závazek mající dopad na zájmy EU. V souvislosti s tím je důležité zmínit ustanovení čl. 24 odst. 3 SEU, kde je uvedeno, že Rada odpovídá za to, že budou členskými státy dodržovány zásady SZBP a podporována politika EU. Tímto je vyjádřena určitá zásada loajality, kterou se mají řídit členské státy v oblasti SZBP.⁵⁷ Významově tato zásada platná zde pro SZBP vychází a je více méně shodná s obecnou zásadou loajality dle čl. 4 odst. 3 SEU.

Rada EU společně s Vysokým představitelem dbá na jednotu, soudružnost a účinnost postupu EU.⁵⁸ Pod jednotou je myšlena snaha o sjednocení názorů a postojů členských států EU vůči různým zahraničněpolitickým otázkám a výzvám, což pak posiluje vliv a důvěryhodnost EU jako celku. Soudržný přístup je klíčový pro účinné prosazování zájmů a hodnot EU ve světě. Zajištění účinného postupu EU je žádoucí v reakci na aktuální události a výzvy v oblasti zahraniční politiky a bezpečnosti.

Rada EU hraje klíčovou roli v přijímání, koordinaci a implementaci společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU. Její činnost je zásadní pro formování vnějšího působení EU a prosazování jejích zájmů a hodnot v mezinárodním kontextu.

⁵⁶ KEUKELEIRE, Stephan a DELREUX, Tom. *The foreign policy of the European Union*. 2nd edition. European Union series. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 978-1-137-02574-6. Str. 68-69

⁵⁷ TOMÁŠEK, M., ŠMEJKAL, V. a kol. *Smlouva o EU. Smlouva o fungování EU. Listina základních práv EU. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7676-508-5. Str. 1353

⁵⁸ Čl. 26. odst. 2, druhý pododstavec SEU

2.3. Vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku

Vysoký představitel je jmenován do své funkce na dobu 5 let⁵⁹, činí tak ER na základě svého rozhodnutí kvalifikovanou většinou se souhlasem předsedy Komise a stejným způsobem ho může i odvolat.⁶⁰ Ačkoliv není uveden v čl. 13 SEU mezi orgány EU (ve formálním slova smyslu), je i tak jeho pozice důležitá pro EU a její SZBP. Vysoký představitel v sobě zahrnuje několik funkcí. Je jedním z místopředsedů Komise⁶¹ a je tak odpovědný za vnější vztahy a koordinaci dalších aspektů vnějších činností EU, je předsedou Rady pro zahraniční věci⁶², je v čele Evropské obranné agentury⁶³ a současně má za úkol vést SZBP (a SBOP) a dále ji také vytvářet a provádět jako zmocněnec Rady EU.⁶⁴ Současně se podle čl. 15. odst. 2 SEU podílí svojí účastí na činnosti ER. Lze tak říci, že funkce Vysokého představitele je určitou spojnici mezi jednotlivými institucemi EU a současně z povahy funkcí, které vykonává, propojuje i různé druhy zájmů (evropské a národní). Ze své pozice má tak jedinečnou možnost působit na ostatní výše zmíněné orgány v oblastech vnějších vztahů. Stejně tak může tento vliv působit i opačným směrem na Vysokého představitele a na výkon jeho povinností.

Vysokému představiteli a Komisi je dána možnost předkládat k určitým věcem společně návrhy Radě EU, s tím že Vysoký představitel má možnost předkládat návrhy týkající se SZBP a Komise pro zbytek vnější činnosti EU⁶⁵, čímž se zajišťuje soudržnost mezi vnější činností a ostatními politikami, která je žádoucí podle čl. 21 odst. 3 SEU.

V čl. 24 jsou definované obecné pravomoci EU v rámci SZBP, kde je přímo stanoveno, že SZBP vykonává Vysoký představitel a členské státy v souladu s primárním právem⁶⁶ a činí tak za využití vnitrostátních prostředků a

⁵⁹ Úřad pro publikace EU. *Vysoký představitel pro zahraniční a bezpečnostní politiku*. Online. Dostupné z: [Vysoký představitel Unie pro zahraniční a bezpečnostní politiku - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/lexuris/vysoky-predstavitel-unie-pro-zahranicni-a-bezpecnostni-politiku). [citováno 2024-03-07] / stejně tak jako je dlouhé funkční období Komise dle čl. 17 odst. 3 SEU a dle 12. Prohlášení k článku 18 SEU

⁶⁰ Čl. 18 odst. 1 SEU

⁶¹ Čl. 18 odst. 4 SEU

⁶² Čl. 18 odst. 3 SEU

⁶³ Evropská unie. *Evropská obranná agentura (EDA)*. Online. Dostupné z: [Evropská obranná agentura \(EDA\) | Evropská unie \(europa.eu\)](https://europa.eu/evropska-obranna-agentura). [citováno 2024-03-07].

⁶⁴ Čl. 18 odst. 2 SEU a čl. 27 odst. 1 SEU

⁶⁵ Čl. 22 odst. 2 SEU

⁶⁶ Čl. 24 odst. 1, druhý pododstavec SEU

prostředků EU⁶⁷. Finanční odpovědnost za operace prováděné v rámci SZBP je tak ukládána jednak rozpočtu EU⁶⁸, ale i členským státům (financování SZBP bude dále probrané v následující kapitole o SZBP a SBOP). Výkon SZBP činěný jak vnitrostátními prostředky členských států, tak i prostředky EU je určitým projevem dvojkolejnosti SZBP, která značí fakt, že výkon politiky v této oblasti není zcela centralizován ani plně decentralizován. Naopak, je založen na kombinaci úsilí a prostředků členských států a EU jako celku. Členské státy mají své vlastní zdroje a kapacity pro provádění zahraniční politiky, které využívají v souladu se společnými cíli a strategiemi EU. Tato dvojkolejnost umožňuje přizpůsobivost SZBP, jelikož členské státy mohou lépe reagovat na místní a regionální potřeby a výzvy, zatímco EU může poskytnout podporu a koordinaci na úrovni celé Unie. K tomuto je ještě důležité zmínit 13. a 14. Prohlášení o SZBP, které zdůrazňuje, že vytvoření úřadu Vysokého představitele a ESVČ nemá vliv na dosavadní činnost či postavení členských států v rámci SZBP a SBOP, spíše se jen vzájemně svou činností doplňují.

V čl. 24 odst. 3 třetím pododstavci je stanoven požadavek na Radu a Vysokého představitele, aby zajistili dodržování zásady loajální⁶⁹ spolupráce, která je specificky zakotvena pro SZBP v čl. 24 odst. 3 SEU.⁷⁰ Obecně lze z textu SEU říci, že spolupráce Rady EU a Vysokého představitele je velmi častá, a že jsou tyto dva orgány nejvíce odpovědní za správné vedení SZBP. Další odpovědnost těmto orgánům dává čl. 26 odst. 2 druhý pododstavec SEU, který ukládá Vysokému představiteli a Radě EU úkol dbát jednoty, soudržnosti a účinnosti postupu EU (viz předchozí podkapitola o Radě EU).

Vysokému představiteli náleží řada pravomocí, které jsou částečně obsaženy v čl. 27 SEU. Mezi tyto pravomoci patří předsednictví v Radě pro zahraniční věci, pravomoc podávat návrhy k vytváření SZBP, provádění rozhodnutí přijatých ER a Radou EU v rámci SZBP, zastupování EU v otázkách SZBP, vedení politického dialogu jménem EU se třetími subjekty a vyjadřování postojů EU v mezinárodních organizacích a na mezinárodních konferencích⁷¹.

⁶⁷ čl. 26. odst. 3 SEU

⁶⁸ Čl. 41 odst. 1 SEU

⁶⁹ Tato zásada loajality je shodná s obecnou zásadou loajality dle čl. 4 odst. 3 SEU

⁷⁰ TOMÁŠEK, M., ŠMEJKAL, V. a kol. *Smlouva o EU. Smlouva o fungování EU. Listina základních práv EU. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7676-508-5. Str. 1351

⁷¹ Čl. 27 odst. 1 a 2 SEU

V rámci odpovědnosti Vysokého představitele za vztahy s EP musí dle čl. 36 SEU Vysoký představitel pravidelně konzultovat a informovat EP a dále také zajistit, aby byly názory EP řádně zohledněny. Pro dosažení společného přístupu dle čl. 32 SEU, musí vysoký představitel koordinovat svoji činnosti společně s ministry zahraničních věcí členských států. Vysoký představitel rovněž zajišťuje koordinaci civilních a vojenských aspektů misí SBOP prostřednictvím stálého styku s Politickým a bezpečnostním výborem⁷², který vykonává politickou kontrolu a strategické řízení při operacích k řešení krizí (podle čl. 43 SEU), za něž odpovídá Vysoký představitel a Rada EU.⁷³

Všechny výše uvedené úkoly a pravomoci dohromady umožňují Vysokému představiteli formovat a posilovat zahraniční politiku EU. Spojení těchto rolí do jednoho postu nabízí potenciál pro posílení zahraniční politiky EU, protože odstraňuje bariéry mezi institucemi, poskytuje dohled nad různými rozhodovacími metodami a umožňuje efektivní využívání nástrojů EU.⁷⁴ Nicméně není zcela jasné, jak lze sladit různé institucionální přístupy Rady EU a Evropské komise a jak lze sjednotit mezivládní a komunitární metody do jednoho úřadu.

2.4. Evropská služba pro vnější činnost

ESVČ je jedna z nejmladších institucí existujících v rámci EU. Je samostatnou institucí, která je od ostatních hlavních orgánů EU oddělena. Svoji vnitřní strukturou, úkoly a pravomocemi, které jí náleží, se jeví zdánlivě jako takové ministerstvo zahraničních věcí EU.⁷⁵ SEU nepřímo deklaruje existenci ESVČ v čl. 27 odst. 3, kde stanovuje, že „*Při výkonu své funkce se Vysoký představitel opírá o ESVČ*“. Obecně je úprava ESVČ v primárním právu nedostatečná. SEU zmiňuje ESVČ pouze ve výše zmíněném článku a SFEU jej ve svém základním textu nezmiňuje vůbec. ESVČ je pak pouze zmíněna v některých prohlášeních, která byla připojena k závěrečnému aktu mezivládní konference, která přijala Lisabonskou smlouvu. Čl. 27 odst. 3 ještě uvádí, že ESVČ

⁷² Čl. 43 SEU

⁷³ Čl. 38 druhý pododstavec SEU

⁷⁴ KEUKELEIRE, Stephan a DELREUX, Tom. *The foreign policy of the European Union*. 2nd edition. European Union series. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 978-1-137-02574-6. Str. 79

⁷⁵ ŠIŠKOVÁ, Naděžda. *Lisabonská smlouva a její dopady na evropské, mezinárodní a vnitrostátní právo členských států*. Teoretik. Praha: Leges, 2012. ISBN 978-80-87576-17-5. Str. 195

spolupracuje s diplomatickými službami členských států EU, skládá se z úředníků EU a dále i z personálu vyslaného vnitrostátními diplomatickými službami.

Organizační struktura a fungování ESVČ je stanoveno rozhodnutím č. 2010/427⁷⁶, které přijala Rada EU na návrh Vysokého představitele po konzultaci s EP a se souhlasem Komise. V tomto rozhodnutí je ESVČ v čl. 1 odst. 2 stanovena jako funkčně nezávislá instituce EU, která má právní způsobilost nezbytnou pro plnění svých úkolů. Organizačně se ESVČ skládá z ústředí a delegací EU ve třetích zemích a při mezinárodních organizacích.⁷⁷ Čl. 2 tohoto rozhodnutí stanovuje úkoly, které má ESVČ vykonávat. Jednak má tedy napomáhat Vysokému představiteli při plnění jeho úkolů a dále má také být nápomocna předsedovi ER, předsedovi Komise a Komisi při výkonu jejich funkcí v záležitostech týkajících se vnějších vztahů. Čl. 3 je zaměřen na spolupráci, ve kterém je stanoveno, že ESVČ pomáhá při spolupráci s diplomatickými službami členských států, generálním sekretariátem Rady EU a útvary Komise, ještě také obsahuje další činnosti, které má vykonávat za účelem zajištění soudržnosti mezi vnějšími činnostmi EU. Rozhodnutí popisuje v čl. 4 ústředí ESVČ, v čl. 5 delegace EU, čl. 6 a 7 obsahuje ustanovení o personálu, čl. 8 řeší záležitosti rozpočtu, čl. 9 upravuje nástroje pro vnější činnost a programování v rámci vnější činnosti, čl. 10 je o bezpečnosti, čl. 11 je o přístupu k dokumentům, archivech a ochraně údajů, čl. 12 je o nemovitém majetku a čl. 13 obsahuje závěrečná a přechodná ustanovení. K tomuto všemu je k rozhodnutí dále připojena příloha, která obsahuje oddělení a funkce, které mají být převedeny pod ESVČ. Jde hlavně o útvary generálního sekretariátu Rady EU a o útvary a delegace Komise.

Orgány ESVČ, označované jako delegace EU, mají ve svém čele Vysokého představitele.⁷⁸ Tato síť delegací EU je její důležitou součástí. Jejich účelem je zastupování EU a v rámci své činnosti jednají v úzké spolupráci s diplomatickými a konzulárními zastoupeními členských států.⁷⁹ Jde tedy o úřady EU v ostatních zemích světa, které svou funkcí připomínají velvyslanectví.⁸⁰

⁷⁶ Rozhodnutí Rady ze dne 26. 7. 2010 č. 2010/427/EU o organizaci a fungování Evropské služby pro vnější činnost. Dostupné z: [Rozhodnutí - 2010/427 - CS - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

⁷⁷ Čl. 1 odst. 4 Rozhodnutí Rady EU č. 2010/427/EU

⁷⁸ SVOBODA, Pavel. *Úvod do evropského práva*. 7. vydání. Beckovy mezioborové učebnice. V Praze: C.H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-938-9. Str. 418

⁷⁹ Čl. 221 SFEU

⁸⁰ Evropská unie. *Evropská služba pro vnější činnost (ESVČ). Činnost Evropské služby pro vnější činnost*. Online. Dostupné z: [Evropská služba pro vnější činnost \(ESVČ\) | Evropská unie \(europa.eu\)](#). [citováno 2024-03-10].

Velkým tématem pro SZBP je vymezení společného přístupu mezi členskými státy, na čemž se také podílí ESVČ prostřednictvím svých delegací EU, svojí činností tak přispívají k vytváření a provádění tohoto společného přístupu.⁸¹

Obecně lze tedy shrnout, že ačkoliv je ESVČ poměrně významnou institucí pro SZBP, její kompetence a fungování nejsou popsány v primárním právu. Důvodem pravděpodobně bude fakt, že myšlenka toho, že ESVČ musí v rámci SZBP existovat, byla jasná, avšak v době přijímání Lisabonské smlouvy nebyly jasné detailnější informace k její existenci. Tuto situaci naštěstí napravilo rozhodnutí Rady EU o organizaci a fungování ESVČ výrazně rozsáhlejší úpravou, než tomu je v rámci primárního práva EU.

2.5. Zvláštní zástupci EU

Zvláštní zástupci EU mají za úkol prosazovat politiku a zájmy EU v určitých regionech a zemích a zabývat se otázkami zvláštního významu či zájmu pro EU. Hrají aktivní úlohu v úsilí o upevnění míru, stability a právního státu. V současnosti podporuje činnost Vysokého představitele 10 zvláštních zástupců EU.⁸² Zvláštního zástupce pro jednotlivé záležitosti jmenuje Rada EU na základě návrhu Vysokého představitele a samotný výkon funkce zvláštního zástupce je realizován pod vedením Vysokého představitele.⁸³ Jmenování zvláštního zástupce Radou EU, je jednou z výjimek dle čl. 31 odst. 2, kdy Rada EU rozhoduje kvalifikovanou většinou.

Zvláštní zástupci EU hrají důležitou roli při rozvoji SZBP, tak aby byla silnější a účinnější. Jsou významní i pro EU v tom, že svojí činností podporují snahy EU o to, aby se stala více významným aktérem na mezinárodní scéně. Svojí aktivní politickou přítomností v klíčových zemích a regionech působí jako hlas a tvář EU a jejích politik. Současní zvláštní zástupci pokrývají tyto země, regiony a politiky⁸⁴:

⁸¹ Čl. 32 třetí pododstavec SEU

⁸² BRUNOVÁ, Markéta a JANKŮ, Martin. *Evropské právo a bezpečnost*. EDUCOpress. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2022. ISBN 978-80-7408-244-3. Str. 39

⁸³ Čl. 33 SEU

⁸⁴ European union external action. EU Special Representatives. Online. Naposledy upraveno 15. 05. 2023. Dostupné z: [EU Special Representatives | EEAS \(europa.eu\)](https://eeas.europa.eu/eu-special-representatives/). [citováno 2024-03-11].

- *Bosna a Hercegovina* – zaměření na další pokrok v procesu stabilizace a přidružení s cílem o vytvoření stabilní, mírové, jednotné a mnohonárodnostní země, která spolupracuje se svými sousedy a směřuje ke členství v EU.
- *Africký roh* – zástupce aktivně přispívá k regionálnímu a mezinárodnímu úsilí o dosažení trvalého míru, bezpečnosti a rozvoje v regionu. Ještě je dále cílem zvýšit kvalitu, intenzitu a dopad angažovanosti EU v oblasti Afrického rohu.
- *Kosovo* – zástupce v zájmu dosažení politických cílů poskytuje poradenství a podporu EU v politickém procesu a celkově v politické koordinaci EU v Kosovu.
- *Sahel* – zapojení EU k regionálnímu a mezinárodnímu snažení o trvalý mír, bezpečnost a rozvoj v Sahelu. Zástupce na základě strategie EU pro bezpečnost a rozvoj v Sahelu koordinuje přístup EU k regionální krizi.
- *Dialog mezi Bělehradem a Prištinou a další regionální otázky západního Balkánu* – zástupce usiluje o dosažení komplexní normalizace vztahů mezi Kosovem a Srbskem. Zaměřuje se také na zlepšování dobrých sousedských vztahů na západním Balkáně a podporu usmíření, zviditelňování a zvyšování účinnosti EU prostřednictvím veřejné diplomacie a přispívá k jednotě, důslednosti a účinnosti činnosti EU na západním Balkáně.
- *Střední Asie* – zaměření na pokračující a komplexní spolupráci EU se zeměmi v regionu. V rámci spolupráce se řeší otázky bezpečnosti, právního státu, vody, vzdělávání, lidských práv s důrazem na ženy a dívky aj. V souladu s evropskou strategií pro Střední Asii je dále také důležité podporovat rozvoj podnikatelského prostředí, stimulovat investice a podporovat udržitelnou kolektivitu.
- *Mírový proces na blízkém východě* – aktivní přispívání ke konečnému urovnání Izraelsko-Palestinského konfliktu na základě dvou-státního řešení v souladu s rezolucí Rady OSN 2334. Zástupce za tímto účelem udržuje úzké vztahy se všemi stranami

mírového procesu, stejně tak i s OSN a s dalšími příslušnými organizacemi jako je Liga arabských států.

- *Jižní Kavkaz a krize v Gruzii* – zaměření se na předcházení konfliktů a připívání k mírovému urovnání konfliktů v regionu, včetně krize v Gruzii a konfliktu v Náhorním Karabachu, podporování návratu uprchlíků, zvyšování viditelnosti EU v regionu, podporování spolupráce s Arménií, Ázerbájdžánem a Gruzii či případně s jejich sousedními zeměmi aj.
- *Perský záliv* – úkolem zástupce je dále rozvíjet silnější, komplexnější a strategičtější partnerství EU se zeměmi v oblasti Perského zálivu, hledání způsobů, jak přispět ke stabilitě a bezpečnosti regionu, a to zapojením a podporou dialogu a dlouhodobých regionálních řešení s jednotlivými partnery z Perského zálivu a příslušnými regionálními organizacemi. Stejně tak podporuje Radu a Evropskou komisi a spolupracuje s nimi, aby pomohl zajistit soudržnost vnější činnosti EU v regionu, a přispívá k většímu zviditelnění a pochopení úlohy EU.
- *Lidská práva* – posilování přítomnosti, účinnosti a viditelnosti politiky EU v oblasti lidských práv ve vnější činnosti EU. Zástupce úzce spolupracuje s ESVČ a dalšími orgány EU, které mu poskytují podporu při plnění svých úkolů.⁸⁵

Celkově lze říci, že Zvláštní zástupci EU hrají klíčovou roli v prosazování zájmů a hodnot EU v různých mezinárodních kontextech a přispívají k dosahování cílů zahraniční politiky EU v konkrétních regionech a otázkách.

2.6. Evropský parlament

EP má v rámci SZBP spíše omezenou roli, která je specifická a odlišná od jeho obecné role, která je stanovena v primárním právu. Konkrétně v čl. 36 SEU, jsou definované činnosti EP. Podle tohoto textu vykonává EP v rámci SZBP hlavně konzultační činnost pro Vysokého představitele, který je povinen zohlednit názory EP týkající se SZBP a současně je Vysoký představitel povinen

⁸⁵ Celý popis regionů byl čerpán z oficiální stránky ESVČ (viz. Předchozí poznámka pod čarou) a jsou v něm uvedeny pouze jen ty nejdůležitější informace, které jsem považovala za důležité zmínit k významu těchto regionů.

informovat EP o vývoji této politiky. Dále je EP dána možnost klást dotazy či dávat doporučení Vysokému představiteli a Radě EU. Z tohoto článku vyplývá že EP je spíše poradním a částečně i dozorčím orgánem pro Vysokého představitele a Rady EU v rámci činnosti týkající se SZBP. V poslední větě čl. 36 SEU je dále ještě uvedeno, že EP dvakrát do roka koná rozpravu o vývoji SZBP a SBOP, která je prováděna výše zmíněnými orgány.

Aby se EP mohl zapojit do záležitostí týkající se zahraniční politiky, zřizuje EP výbory. Nejvýznamnější pro téma této práce a stojí za zmínku, je Výbor pro zahraniční věci EP (užívaná zkratka AFET), a taky jeho podvýbory pro lidská práva (užívaná zkratka DROI) a pro bezpečnost a obranu (užívaná zkratka SEDE). Vedle těchto výborů má EP spousty dalších meziparlamentních delegací pro vztahy s parlamentními shromážděními z třetích zemí, regionů nebo mezinárodních organizací, díky kterým může EP ovlivňovat názory a postoje poslanců třetích zemí a prosazovat svůj postoj k tématům týkajících se lidských práv a demokracie.⁸⁶

2.7. Evropská Komise

Komise má v zahraniční politice EU zvláštní postavení, které je „omezené“ ve smyslu podobnému tak, jako tomu je u EP. Obecně sice dle čl. 17 odst. 1 platí, že Komise má za úkol zajistit vnější zastupování EU, ale ustanovením čl. 17 odst. 1 předposlední věty SEU je hned na začátku vytvořena výjimka, ve které je uvedeno, že v rámci SZBP, Komise tento úkol neplní, čímž je značně omezena její pravomoc v této oblasti. Avšak díky tomu, že čl. 18 odst. 4 stanovuje Vysokého představitele jako jednoho z místopředsedů Komise, existuje zde stále určité propojení zájmů těchto jednotlivých institucí a tedy Komise má tím určitou možnost skrze Vysokého představitele vyjádřit své postoje k SZBP či je jiným způsobem ovlivnit. Stejně tak samozřejmě toto dává možnost Vysokému představiteli ovlivňovat postoj Komise v záležitostech, které mohou mít následný vliv na SZBP. Důležité je však zdůraznit, že vnější činnost EU zahrnuje i jiné

⁸⁶ KEUKELEIRE, Stephan a DELREUX, Tom. *The foreign policy of the European Union*. 2nd edition. European Union series. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 978-1-137-02574-6. Str. 85-86

politiky než ty co jsou obsaženy v rámci SZBP, což může postavení Komise obecně naopak posílit.⁸⁷

Vedle otázky vnějšího zastupování má Komise další úkoly dle primárního práva, které má plnit. Společně s Radou EU a Vysokým představitelem má zajišťovat soudržnost vnější činnosti EU⁸⁸, spolu s Vysokým představitelem je jí dána možnost předkládat Radě EU společné návrhy týkající se vnější činnosti⁸⁹, nebo musí dát souhlas Radě EU k přijetí rozhodnutí o ESVČ podle čl. 27 odst. 3 SEU. Komisi tedy nelze vyloučit z institucí mající vliv na SZBP, i když je její role v ní poměrně malá.

2.8. Soudní dvůr Evropské unie

Obecně má SDEU v institucionálním systému EU klíčové postavení, které je založené na čl. 19 SEU, podle kterého má zajišťovat zákonný výklad a uplatňování zakládajících smluv v mezích zákona. Standardně SDEU řeší právní spory mezi vládami členských států a institucemi EU, jako třeba spor o správný výklad pravomocí EU v různých oblastech politiky. Jednotlivci a organizace se mohou obracet na SDEU, pokud se domnívají, že jejich práva byla porušena orgánem nebo rozhodnutím EU.⁹⁰

SZBP patří mezi oblasti ve kterých je pravomoc unijních soudů výslovně vyloučena.⁹¹ Je však dána výjimka, kdy SDEU má sice omezenou pravomoc v rámci SZBP, ale i tak mu jsou v čl. 24 odst. 1 druhém pododstavci SEU dány určité specifické úkoly. Jde hlavně o kontrolu dodržování čl. 40 SEU, který je v literatuře označován jak delimitační klauzule o zákazu zásahů mezi SZBP a ostatními politikami⁹² a přezkum legality rozhodnutí, kterým se stanoví omezující opatření vůči právníkům a fyzickým osobám, které přijímá Rada EU v rámci

⁸⁷ TOMÁŠEK, M., ŠMEJKAL, V. a kol. *Smlouva o EU. Smlouva o fungování EU. Listina základních práv EU. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7676-508-5. Str. 1352

⁸⁸ Čl. 21 odst. 3, druhý pododstavec SEU

⁸⁹ Čl. 22 odst. 2 SEU

⁹⁰ KEUKELEIRE, Stephan a DELREUX, Tom. *The foreign policy of the European Union*. 2nd edition. European Union series. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 978-1-137-02574-6. Str. 89

⁹¹ Čl. 24 odst. 1, druhý pododstavec SEU a čl. 275 první pododstavec SFEU

⁹² TOMÁŠEK, M., ŠMEJKAL, V. a kol. *Smlouva o EU. Smlouva o fungování EU. Listina základních práv EU. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7676-508-5. Str. 1352

SZBP (dle čl. 275 odst. 2 SFEU).⁹³ Podle Svobody takto omezený soudní přezkum bude probíhat buď v rámci řízení o neplatnost, nebo v rámci řízení o předběžné otázce.⁹⁴ Toto vyloučení tedy znamená, že SDEU nemá svoji obecnou pravomoc přezkoumávat zákonnost aktů SZBP. Nemůže ani posoudit, zda členské státy plní své povinnosti, či zda dodržují opatření EU vydané v rámci SZBP.

Je důležité si uvědomit, že v oblasti SZBP zůstává pravomoc v rukou členských států a Rady EU. To znamená, že diplomatická jednání, vojenské operace a strategické rozhodování v oblasti zahraniční politiky jsou nadále v kompetenci členských států a SDEU nemá pravomoc do nich zasahovat. Tento přístup odráží respekt k suverenitě členských států v oblasti mezinárodní politiky a bezpečnosti.

⁹³ TOMÁŠEK, Michal; TÝČ, Vladimír; PETRLÍK, David; MALENOVSKÝ, Jiří; PELIKÁNOVÁ, Irena et al. *Právo Evropské unie*. 3. aktualizované vydání. Student. Praha: Leges, 2021. ISBN 978-80-7502-491-6. Str. 391

⁹⁴ TOMÁŠEK, M., ŠMEJKAL, V. a kol. *Smlouva o EU. Smlouva o fungování EU. Listina základních práv EU. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7676-508-5. Str. 1352

3. Obecně k zahraniční a bezpečnostní politice EU

Keukeleire a Delreux popisují zahraniční politiku EU jako mnohostrannou, jelikož obsahuje Společnou zahraniční a bezpečnostní politiku (SZBP), Společnou bezpečnostní a obrannou politiku (SBOP), vnější činnost a vnější rozměr vnitřních politik. Nelze ji jednoduše zaškatulkovat nebo shrnout, což je zřejmé z primárního práva EU, kde se jasně rozlišuje mezi SZBP a SBOP na straně jedné a „vnější činností“ a „vnějším rozměrem vnitřních politik“ EU na straně druhé. Popisují ji také jako multi-metodickou, neboť kombinuje mezivládní a komunitární metodu, anebo i jako víceúrovňovou, protože zahrnuje národní, evropskou a mezinárodní úroveň.⁹⁵

Zahraněční a bezpečnostní politika je součástí vnějších činností EU, které lze definovat jako *souhrn všech činností s vnějším dopadem vykonávaných institucemi EU v rámci jejich pravomocí*.⁹⁶ Primární právo vedle samotné SZBP (včetně SBOP), která je jako jediná z vnějších činností EU upravená v SEU v článcích 23-46, mezi tyto činnosti dále řadí ještě společnou obchodní politiku (čl. 206-207 SFEU), rozvojovou spolupráci (čl. 208-211 SFEU), hospodářskou, finanční a technickou spolupráci s třetími zeměmi (čl. 212-213 SFEU), humanitární pomoc (čl. 214 SFEU), omezující opatření (čl. 215 SFEU), mezinárodní smlouvy (čl. 216-219), vztahy unie s mezinárodními organizacemi a třetími zeměmi a delegace unie (čl. 220-221 SFEU) a doložku solidarity (čl. 222 SFEU). SZBP je zvláštní pravomocí EU, která je v čl. 2 odst. 4 SFEU na rozdíl od ostatních představena pouze věcně, nikoliv i funkčně jako ostatní pravomoci, a proto není zařazena do vertikální kategorizace ostatních pravomocí EU.⁹⁷ To značí fakt, že v rámci vnějších činností EU je SZBP vnímána odlišně od ostatních, výše zmíněných vnějších činností EU a není ani součástí běžného institucionálního rámce EU. SZBP je předmětem speciálního režimu, který jí poskytuje větší autonomii a flexibilitu v rámci mezinárodního působení. Způsoby, jakými dosahuje své cíle a jak implementuje svoji politiku, jsou podřízeny zvláštním postupům a mechanismům, které jsou specifické pro SZBP. V rámci následujících

⁹⁵ KEUKELEIRE, Stephan a DELREUX, Tom. *The foreign policy of the European Union*. 2nd edition. European Union series. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 978-1-137-02574-6. Str. 11

⁹⁶ BRUNOVÁ, Markéta a JANKŮ, Martin. *Evropské právo a bezpečnost*. EDUCOpress. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2022. ISBN 978-80-7408-244-3. Str. 36

⁹⁷ TOMÁŠEK, M., ŠMEJKAL, V. a kol. *Smlouva o EU. Smlouva o fungování EU. Listina základních práv EU. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7676-508-5. Str. 1350

podkapitol bude nastíněno, jakým způsobem tento speciální režim funguje, a budou probrány jeho případně nedostatky.

Základní cíle a zásady jsou vymezeny v čl. 21 SEU⁹⁸, kdy tyto zásady a cíle jsou vymezeny obecně pro všechny vnější činnosti EU včetně SZBP a SBOP. V odst. 1 v prvním pododstavci jsou stanoveny hodnoty vnější činnosti, které obsahově odpovídají obecným hodnotám činnosti EU vymezených v čl. 2 SEU, který říká, že „*unie je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin*“, a které jsou jen doplněny o odkaz na solidaritu, dodržování Charty OSN a mezinárodního práva. Jde o určitý projev snahy o sjednocení vnějších činností, ačkoliv jsou v rámci základní právní úpravy rozdělené a současně jde o projev soudržnosti jak vnitřních tak i vnějších činností EU⁹⁹. Druhý pododstavec zakládá požadavek, aby se EU snažila rozvíjet vztahy a budovat partnerství se třetími zeměmi a organizacemi (mezinárodního, regionálního či světového charakteru) na základě společně sdílených hodnot, které odpovídají hodnotám dle prvního pododstavce. V odst. 2 čl. 21 SEU jsou poměrně široce vymezeny cíle, o které má EU usilovat v rámci své vnější činnosti. Jde o kombinaci obecných úkolů, které mají různé druhy funkcí, ať už jsou preventivní, externě podpůrné nebo obranné.¹⁰⁰ Uvedeny zde jsou úkoly jako ochrana hodnot a zájmů EU nebo podpora demokracie a právního státu. Dále zde jsou obsaženy trochu konkrétnější úkoly, které jsou nepřímě mířené na určité vnější činnosti, například úkol zachování míru a předcházení konfliktů může být zamýšlen pro SZBP (uplatnitelný však i na jiné vnější činnosti) nebo cíl zapojení všech zemí do světové ekonomiky bude cílem pro společnou obchodní politiku. V odst. 3 v prvním pododstavci čl. 21 SEU je pak dále vyjádřen požadavek k dodržování zásad a sledování cílů uvedených v předchozích odstavcích během výkonu vnějších činností EU.

Pravomoc určovat strategické zájmy a cíle EU pro její vnější činnosti je svěřena ER na základě čl. 22 odst. 1 SEU, s tím že ER je při této činnosti povinna současně dodržovat zásady a cíle stanovené v čl. 21 SEU. V dalších odstavcích a

⁹⁸ To potvrzuje i čl. 205 SFEU

⁹⁹ Čl. 21 odst. 3 pododstavec druhý SEU

¹⁰⁰ TICHÝ, Luboš; ARNOLD, Reiner; ZEMÁNEK, Jiří; KRÁL, Richard a DUMBROVSKÝ, Tomáš. *Evropské právo*. 5., přepracované vydání. Academia iuris. V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-546-6. Str. 643

pododstavcích čl. 22 SEU jsou obsažena ustanovení o jednotlivých institucích, která již byla probrána v rámci předchozí kapitoly.

V rámci SEU jsou čl. 21 a 22 jediným obecným právním základem pro vnější činnost EU tedy i jediným právním základem pro obecnou zahraniční a bezpečnostní politiku. Obecně lze ještě říci, že zahraniční a bezpečnostní politika EU vznikla proto, aby členské státy získaly větší rozsah na mezinárodní scéně a aby jejich hlas získal větší hodnotu takovým způsobem, kterého by jednotlivé státy nikdy samostatně nedosáhli.¹⁰¹ V následujících podkapitolách bude probrána SZBP (včetně SBOP) a její právní úprava.

3.1. Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU

SZBP je vnější činností EU, což vlastně znamená, že jde o činnost vykonávanou v rámci zahraniční nebo bezpečnostní spolupráce se třetími státy (tedy státy mimo EU) a organizacemi mezinárodního, regionálního nebo světového charakteru, která je vykonávána tomu zákonem určenými orgány EU nebo členskými státy EU. V čl. 24 odst. 1 SEU je definována pravomoc EU v oblasti SZBP tak, že *„se vztahuje na všechny oblasti zahraniční politiky a bezpečnosti EU, včetně postupného vymezení společné obranné politiky“*, což je vymezeno velmi širokým způsobem a hranice toho, kde SZBP začíná či končí, pak nemusí být úplně jednoznačné. Důsledkem této široké definice pak může být mísení s jinými oblastmi vnější činnosti EU. Z toho důvodu je důležité vykládat ustanovení čl. 24 odst. 1 SEU spolu s čl. 40 SEU, který obsahuje ustanovení o neovlivňování mezi SZBP a ostatními politikami EU.

Obecné cíle jsou stanoveny v čl. 21 SEU pro všechny vnější činnosti, tedy i pro SZBP. Není zde však uveden žádný obecný cíl, který by se vztahoval jen na tuto konkrétní politiku. Pouze v rámci čl. 26 odst. 1 SEU¹⁰² je stanovena pravomoc ER pro definování specifických cílů SZBP. Tento nedostatek specifických cílů pro SZBP komplikuje schopnost rozlišit, co ze zahraniční

¹⁰¹ Evropská unie. *Zahraniční a bezpečnostní politika*. Online. Dostupné z: [Zahraniční a bezpečnostní politika - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/). [citováno 2024-03-12].

¹⁰² Stejně tak i podle čl. 22 odst. 1 pododstavce druhého SEU

politiky bude záležitostí SZBP a co bude záležitostí ať už jiné vnější činnosti nebo dokonce záležitostí vnitřní politiky s vnějším charakterem.¹⁰³

Jak bylo naznačeno v první kapitole, z počátku členské státy EU mezi sebou vyvíjeli tzv. „evropskou politickou spolupráci“, která se postupem času a vývojem primárního práva EU přeformulovala na SZBP.¹⁰⁴ Poslední a největší novelizaci zakládajících smluv přineslo přijetí Lisabonské smlouvy, díky které se zrodily SEU a SFEU a ty pak daly finální podobu dnešní SZBP. Konsolidovaná znění těchto dvou smluv jsou aktuálně právním základem EU a také právním základem SZBP. Většina právní úpravy SZBP je obsažena v SEU, ale lze nalézt i některá ustanovení týkající se této politiky i ve SFEU.

SEU prvně mluví o SZBP už ve své preambuli, která zmiňuje rozhodnutí členských států provádět SZBP včetně společné obranné politiky a stejně tak *posilovat evropskou identitu a nezávislost v zájmu podpory míru, bezpečnosti a pokroku v Evropě a ve světě*.¹⁰⁵ Už zde je jasně dáno najevo, že SBOP je součástí SZBP, což potvrdí i následující ustanovení SEU. SZBP je popsána v hlavě V. kapitole 2 v oddílu 1 ve člácích 23-41 SEU. Jelikož některá ustanovení jsou buď opakováním již zmíněných článků v rámci obecné úpravy o vnějších činnostech, nebo upravují spíše fungování institucí, které již byly probrány v předchozí kapitole, bude práce v následujících odstavcích a podkapitolách soustředěna na ty ustanovení, která jsou klíčová hlavně pro samotnou SZBP.

*SZBP podléhá zvláštním pravidlům a postupům*¹⁰⁶, jež jsou obsaženy v SEU, která obsahuje základní ustanovení o SZBP, které jsou organizovány na základě mezivládní metody. To znamená, že členské státy si zachovávají kontrolu nad vývojem zahraniční politiky prostřednictvím dominantního postavení ER a Rady EU a převahy jednomyslnosti v rozhodování.¹⁰⁷ Role Komise je zde druhořadá a EP je omezen ve své úloze tak, že zastává pouze roli poradního orgánu. Další zvláštností je, že právo iniciativy sdílí Vysoký představitel a členské

¹⁰³ TOMÁŠEK, M., ŠMEJKAL, V. a kol. *Smlouva o EU. Smlouva o fungování EU. Listina základních práv EU. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7676-508-5. Str. 1351

¹⁰⁴ SVOBODA, Pavel. *Právo vnějších vztahů Evropské unie*. 2., aktualiz. vyd. Vysokoškolské právní učebnice. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-653-2. Str. 277

¹⁰⁵ Preambule SEU

¹⁰⁶ Čl. 24 odst. 1 druhý pododstavec SEU

¹⁰⁷ KEUKELEIRE, Stephan a DELREUX, Tom. *The foreign policy of the European Union*. 2nd edition. European Union series. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 978-1-137-02574-6. Str. 15

státy, s tím že orgány nemohou přijímat legislativní akty, ale vydávají řadu zvláštních aktů a nástrojů SZBP¹⁰⁸, které budou popsány níže.

3.1.1. Akty vydávané v SZBP

Akty vydávané v rámci SZBP jsou z pravidla nelegislativního charakteru, jelikož čl. 24 odst. 1 druhý pododstavec SEU výslovně vylučuje přijímání legislativních aktů.¹⁰⁹ Akty SZBP tak nejsou v tomto případě přijímány legislativním postupem podle čl. 289 SFEU. Jsou vymezené v čl. 25 SEU na tři druhy aktů, kterými jsou *obecné směry, rozhodnutí a posilování spolupráce*. Rozhodnutí podle čl. 25 písm. b) SEU se vymezují *akce, postoje* a další podrobnosti, které má EU provést v rámci těchto dvou prvních rozhodnutí. Akty vymezené v čl. 25 SEU nepředstavují svůj konečný výčet. Lze mezi ně ještě zařadit *strategické směry* podle čl. 26 odst. 1 druhého pododstavce SEU, *jmenování zvláštních zástupců* podle čl. 33 SEU, *možnost uzavírání mezinárodních smluv* podle čl. 37 SEU nebo *rozhodnutí o ochraně osobních údajů jednotlivců členskými státy* v rámci SZBP podle čl. 39 SEU. Vedle aktů vymezených v SEU existují i další, které nemají původ v primárním právu EU.

3.1.1.1. Rozhodnutí

Jako právní akty jsou vnímány z výše uvedených pouze rozhodnutí podle čl. 25 písm. b) SEU a obecné směry, které podle čl. 26 odst. 1 SEU přijímá ER ve formě rozhodnutí a ostatní rozhodnutí přijímá Rada EU.¹¹⁰ Rozhodnutí vydávaná v rámci SZBP jsou právně závazná ve všech svých částech¹¹¹, ale vzhledem k tomu, že má SDEU v této oblasti omezenou pravomoc, není tak zde žádná možnost, jak tyto rozhodnutí vymáhat. Právní akty SZBP jsou tímto spíše vnímány jako politicky, než právně závazné pro členské státy.¹¹²

¹⁰⁸ CRAIG, Paul P. a DE BÚRCA, G. *EU law: text, cases, and materials*. Seventh edition. Oxford: Oxford University Press, 2020. ISBN 978-0-19-885664-1. 378-381

¹⁰⁹ Stejně tak je i uvedeno v čl. 31 odst. 1 SEU

¹¹⁰ TOMÁŠEK, M., ŠMEJKAL, V. a kol. *Smlouva o EU. Smlouva o fungování EU. Listina základních práv EU. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. Str. 1355-1356

¹¹¹ TICHÝ, Luboš; ARNOLD, Reiner; ZEMÁNEK, Jiří; KRÁL, Richard a DUMBROVSKÝ, Tomáš. *Evropské právo*. 5., přepracované vydání. Academia iuris. V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-546-6. Str. 645

¹¹² Federal ministry Republic of Austria. *EU foreign policy (CFSP)*. Online. Dostupné z: [EU Foreign Policy \(CFSP\) – BMEIA - Außenministerium Österreich](#). [citováno 2024-03-15].

Rozhodnutí ve formě akcí, které má EU provést, jsou dále podrobněji popsány v čl. 28 SEU. V ustanovení tohoto článku jsou akce popsány jako operativní rozhodnutí, která Rada EU nezbytně přijímá, pokud to vyžaduje mezinárodní situace. Musí v nich být *vymezeny cíle, rozsah, prostředky, které budou Unii poskytnuty, podmínky jejich provádění, a je-li to nezbytné, doba trvání*.¹¹³ Členské státy jsou na základě těchto rozhodnutí povinni oznamovat každý svůj postoj nebo opatření, dotýkají-li se svým obsahem takových rozhodnutí, aby je mohli v případě potřeby včasně prokonzultovat v Radě EU. Oznamovací povinnost obsažená v čl. 28 odst. 3 se snaží vyvarovat konfliktním situacím a rozdílným postojům členských států při uplatňování daného rozhodnutí.¹¹⁴

Rozhodnutí ve formě postojů, které má EU zaujmout, jsou dále podrobněji popsány v čl. 29 SEU. V tomto ustanovení jsou postoje definovány jako přístupy EU ke konkrétním otázkám zeměpisné nebo tematické povahy a je zde udělena povinnost členským státům zajistit soulad těchto postojů se svými vnitrostátními politikami. Hlavní rozdíl postojů od akcí popsaných v čl. 28 SEU je ten, že postoje nemají operativní charakter. Většina rozhodnutí o postojích EU souvisí se sankcemi vůči třetím zemím a fyzickým nebo právnickým osobám, skupinám nebo nestátním subjektům, která jsou upravena čl. 215 SFEU. Díky tomu, že čl. 29 SEU může dát právní základ pro přijetí sankcí, má tak SDEU pravomoc přezkoumat legalitu rozhodnutí, kterým bylo stanoveno omezující opatření¹¹⁵.

3.1.1.1.1. Způsoby rozhodnutí

Rozhodnutí tedy přijímá ER a Rada EU jednomyslně¹¹⁶, což je základním obecným pravidlem pro rozhodování v SZBP. Z logiky věci „jednomyslnost“ znamená, že všechny státy musí hlasovat stejně, aby bylo přijato rozhodnutí.¹¹⁷ Což vlastně znamená, že každý členský stát má svoje právo veta. V čl. 31 odst. 1 druhý pododstavec SEU je však dána možnost členským státům se hlasování

¹¹³ Čl. 28 odst. 1 SEU

¹¹⁴ TOMÁŠEK, M., ŠMEJKAL, V. a kol. *Smlouva o EU. Smlouva o fungování EU. Listina základních práv EU. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7676-508-5. Str. 1367

¹¹⁵ čl. 275 odst. 2 SFEU

¹¹⁶ Čl. 31 odst. 1 SEU

¹¹⁷ Evropská rada a Rada Evropské unie. *Jednomyslnost*. Naposledy upraveno 18. 01. 2024. Online. Dostupné z: [Jednomyslnost - Consilium \(europa.eu\)](https://www.consilium.europa.eu) [citováno 2024-03-14].

zdržet. Ačkoli se daný stát hlasování o rozhodnutí zdržel, musí i tak uznat jeho závaznost pro EU a respektovat jeho obsah, ale nemusí toto rozhodnutí provést. Je žádoucí, aby se tento „zdržený“ stát vyvaroval činnosti, která by mohla být v rozporu s takovým rozhodnutím. Pro celý proces zdržení se od hlasování je zde stanovena podmínka, že se může zdržet méně než jedna třetina členských států (představující méně než jednu třetinu občanů EU), aby mohlo být rozhodnutí přijato. Toto rozhodování nijak neovlivňuje trvalá neúčast Dánska na rozhodnutích a činnosti EU, které mají vliv na obranu, založená Protokolem č. 22 o postavení Dánska, jelikož zástupce dánské vlády je vyjmut z hlasování Rady EU.¹¹⁸

Existuje zde výjimka jednomyslného rozhodování. V čl. 31 odst. 2 SEU jsou taxativně vymezeny případy, ve kterých může Rada EU rozhodnout kvalifikovanou většinou. Jde například o rozhodnutí, kterými se provádí rozhodnutí o akci nebo postoji podle čl. 25 písm. b) bod třetí SEU, jelikož první rozhodnutí byla přijatá jednomyslně, postačí na provedení pouze kvalifikovaná většina.¹¹⁹ Nelze tak rozhodnout o záležitostech týkající se vojenství a obrany.¹²⁰ Kvalifikovaná většina je definovaná v čl. 16 odst. 4 SEU jako *nejméně 55% členů Rady EU, tvořená nejméně patnácti z nich a zastupujících členské státy, které představují nejméně 65 % obyvatelstva EU*. Odchyly od tohoto ustanovení při definování kvalifikované většiny jsou dále podrobněji vymezeny v čl. 238 SFEU.

Dále je v rámci čl. 31 odst. 3 SEU dána třetí možnost, kde je stanoveno, že *ER může jednomyslně přijmout rozhodnutí, kterým stanoví, že Rada EU může rozhodnout kvalifikovanou většinou v jiných případech než v odstavci 2*. Čímž toto ustanovení rozšiřuje výjimku stanovenou v odst. 2 stejného článku. ER přijme takové rozhodnutí v případě, že nebudou v dané věci existovat obavy o svrchovanost členských států a tedy uplatnění jednomyslnosti není v takových situacích zapotřebí.¹²¹ Opět tak nelze rozhodnout o záležitostech týkající se vojenství a obrany.¹²²

¹¹⁸ Čl. 5 pododstavec druhý Protokolu č. 22 o postavení Dánska

¹¹⁹ TOMÁŠEK, M., ŠMEJKAL, V. a kol. *Smlouva o EU. Smlouva o fungování EU. Listina základních práv EU. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7676-508-5 Str. 1376

¹²⁰ Čl. 31 odst. 4 SEU

¹²¹ TOMÁŠEK, M., ŠMEJKAL, V. a kol. *Smlouva o EU. Smlouva o fungování EU. Listina základních práv EU. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7676-508-5 Str. 1376

¹²² Čl. 31 odst. 4 SEU

Na základě většiny hlasů svých členů rozhoduje Rada EU pouze o procedurálních otázkách.¹²³ Většinou se zde myslí prostá většina podle čl. 238 odst. 1 SFEU. Procedurálními otázkami zde bude myšleno například schválení programu jednání, rozhodování o konzultaci s jiným orgánem aj.

3.1.2. Financování SZBP

SZBP nemá oddělený rozpočet, který by byl specificky vymezený jen na její činnost, a její výdaje jsou hrazeny z rozpočtu EU, nebo případně jej hradí členské státy sami. Právní základ je obsažen v ustanovení čl. 41 SEU, dle kterého o použití finančních prostředků rozhoduje Rada EU. Správní výdaje, které vzniknou orgánům EU při provádění SZBP, jsou bez výjimky hrazené z rozpočtu EU.¹²⁴ Stejně tak jsou hrazeny i operativní výdaje s výjimkou operací, které souvisejí s vojenstvím nebo obranou.¹²⁵ Což znamená, že z rozpočtu EU jsou hrazeny všechny výdaje civilních misí, ale u vojenských misí jsou hrazeny pouze správní výdaje. Podle odst. 2 pododstavce druhého čl. 41 SEU musí ty výdaje, které nejsou hrazeny z rozpočtu EU, hradit členské státy podle klíče hrubého národního produktu. Je zde však stanovena výjimka pro ty státy, jejichž zástupci se zdrželi hlasování v Radě EU podle čl. 31 odst. 1 pododstavce druhého SEU a nejsou tak povinni přispívat na financování operací související s vojenstvím nebo obranou.

Dále v čl. 41 odst. 3 jsou stanoveny zvláštní postupy pro případy naléhavého financování akcí SZBP, o kterých rozhoduje Rada EU po konzultaci s EP. Činnosti pro přípravu misí podle druhého pododstavce, které nejsou hrazeny z rozpočtu EU, mají být financovány z fondu pro zahájení operace vytvořeného z příspěvků členských států. S tím, že ve třetím pododstavci je dán pokyn Vysokému představiteli a Radě EU pro zřízení takového fondu.

Aktuálně jsou vojenské a obranné mise EU financované prostřednictvím Evropského mírového nástroje (dále jen EPF), který byl zřízen na základě rozhodnutí Rady EU¹²⁶ v roce 2021 a nahradil tak dříve užívaný mechanismus

¹²³ Čl. 31 odst. 5 SEU

¹²⁴ Čl. 41 odst. 1 SEU

¹²⁵ Čl. 41 odst. 2 SEU

¹²⁶ Rozhodnutí Rady (SZBP) 2021/509 ze dne 22. března 2021 o zřízení Evropského mírového nástroje a o zrušení rozhodnutí (SZBP) 2015/528

Athena a africký mírový projekt. EPF je mimorozpočtový nástroj, je tedy financován mimo rozpočet EU, který byl zřízen jako fond na období sedmi let. Tento nástroj v sobě zahrnuje pilíř pro operace a pilíř pro opatření pomoci, jejichž rozlišení zjednodušuje rozhodovací činnost EU v této oblasti. Pilíř pro operace financuje vojenské a obranné mise a operace SBOP v souladu s čl. 42 odst. 4 a čl. 43 odst. 2 SEU. Pilíř pro opatření pomoci dále financuje země mimo EU a regionální nebo mezinárodní organizace v souladu s čl. 28 a 30 SEU ¹²⁷ Díky EPF mohou členské státy EU financovat opatření EU na podporu partnerských zemí mimo EU s cílem zachovat mír, předcházet konfliktům a posílit mezinárodní bezpečnost v rámci SZBP.¹²⁸

3.1.3. Další nástroje a jiné mechanismy SZBP

Orgány EU a členské státy v rámci SZBP vyvíjejí řadu aktivit, během kterých realizují svoji činnost. Lze je označit jako nástroje SZBP, které představují určité formy činností vykonávající SZBP. Mohou být vymezeny přímo na základě zákona (viz podkapitola o aktech vydávaných v SZBP) anebo zákonem přímo vymezeny nejsou, ale na základě praxe jsou nezbytné k provedení vnější činnosti EU. V rámci této podkapitoly se pokusím ty nejdůležitější stručně popsat.

EU udržuje diplomatické vztahy téměř se všemi zeměmi světa a podniká řadu akcí se strategickými partnery, klíčovými mezinárodními hráči a nově vznikajícími a rozvojovými mocnostmi. Evropská komise proto spravuje službu nástrojů zahraniční politiky, která podporuje dosažení cílů SZBP. Služba nástrojů zahraniční politiky úzce spolupracuje s ESVČ a je odpovědná za provozní výdaje v klíčové oblasti vnější činnosti. Tato služba je přímo podřízena Vysokému představiteli.¹²⁹ Služba nástrojů zahraniční politiky působí v mnoha oblastech. Pro předcházení konfliktům, budování míru, mediace a stabilizace využívá zahraniční mise, které mohou být vojenského nebo civilního charakteru (k misím více v podkapitole o SBOP). Nebo například na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 se EU zavázala zabránit tomu, aby

¹²⁷ Evropská rada. Rada evropské unie. *Evropský mírový nástroj*. Online. Dostupné z: [Evropský mírový nástroj - Consilium \(europa.eu\)](https://europa.eu/european-council/cs/en/media/press-releases/2021/11/21-11-2021-01) [citováno 2024-03-17].

¹²⁸ Evropská unie. *Evropský mírový nástroj (2021 – 2027)*. Online. Naposledy aktualizováno 06. 10. 2023. Dostupné z: [Evropský mírový nástroj \(2021–2027\) | EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32021R0821). [citováno 2024-03-17].

¹²⁹ European Commission. *Foreign Policy Instruments*. Online. Dostupné z: [Foreign Policy Instruments - European Commission \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/foreign-policy/instruments/) [citováno 2024-03-18].

mezinárodní obchod s nerostnými surovinami prohluboval nebo udržoval konflikty s cílem zabránit tomu, aby zisky z obchodu s nerostnými surovinami byly využívány k financování ozbrojených konfliktů.¹³⁰

3.1.3.1. Politika sankcí

S cílem ovlivnit politiky porušující mezinárodní právo nebo lidská práva nebo politiky nerespektující zásady právního státu nebo demokratické zásady, navrhuje EU sankce diplomatické nebo hospodářské povahy.¹³¹ Tyto sankce se označují jako omezující opatření a jsou upravena v čl. 215 SFEU. V textu tohoto ustanovení je hned v odst. 1 stanovena podmínka, že omezující opatření lze udělit pouze na základě rozhodnutí, které bylo vydané podle hlavy V kapitoly 2 SEU, tedy v rámci SZBP. Po přijetí rozhodnutí podle čl. 29 SEU, kterým byla udělena hospodářská sankce, je Rada EU povinna přijmout opatření podle čl. 215 odst. 1 SFEU.¹³² Cíli těchto opatření jsou preventivní nebo sankční následky, případně i jejich kombinace.¹³³ Všechna omezující opatření přijímá podle odst. 1 čl. 215 SFEU Rada EU kvalifikovanou většinou na základě společného návrhu Vysokého představitele a Komise, a dále je zde stanovena povinnost uvědomit o tom EP.

Zákonem jsou vymezeny dvě formy omezujících opatření. Dle odst. 1 čl. 215 SFEU jde o *pozastavení, omezení nebo úplné přerušování hospodářských a finančních vztahů s jednou nebo více třetími zeměmi*, která jsou popisována jako nezbytná. Podle odst. 2 čl. 215 SFEU jde o *omezující opatření vůči fyzickým nebo právnickým osobám a skupinám nebo nestátním subjektům*. Hlavním rozdílem mezi těmito dvěma formami opatření je ten, vůči komu směřuje toto opatření a dále také charakteristika samotného opatření. První opatření je totiž specifikováno

¹³⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 ze dne 17. května 2017, kterým se stanoví povinnosti náležitě péče v dodavatelském řetězci pro unijní dovozce cínu, tantalu a wolframu, jejich rud a zlata pocházejících z oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí. Dostupné z: [Nařízení - 2017/821 - CS - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

¹³¹ European union external action. *About the European External Action Service. Common foreign and security policy (CFSP)*. Online. Naposledy upraveno 18. 08. 2021. Dostupné z: [About the European External Action Service | EEAS \(europa.eu\)](#) [citováno 2024-03-18].

¹³² TOMÁŠEK, M., ŠMEJKAL, V. a kol. *Smlouva o EU. Smlouva o fungování EU. Listina základních práv EU. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7676-508-5. Str. 755

¹³³ TICHÝ, Luboš; ARNOLD, Reiner; ZEMÁNEK, Jiří; KRÁL, Richard a DUMBROVSKÝ, Tomáš. *Evropské právo*. 5., přepracované vydání. Academia iuris. V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-546-6. Str. 646

na hospodářské a finanční vztahy, ale druhý typ opatření tyto vztahy dále nespécifikuje¹³⁴, nicméně zdroje EU je charakterizují jako diplomatické.

Ve 3. odst. čl. 215 SFEU je stanoven požadavek na obsažení ustanovení o právních zárukách u rozhodnutí o omezujícím opatření. Je tak logicky stanoveno, jelikož omezení v nich obsažená mají dopad na práva dotčených osob. Sankce mají být svým obsahem jasné a přesné, čemuž napomáhá odůvodnění, díky kterému může jednatel zjistit důvody sankce a dále je na jeho základě umožněn soudní přezkum rozhodnutí.¹³⁵ Omezující opatření lze napadnout před SDEU žalobou na neplatnost podle čl. 263 a 275 SFEU, což je jednou ze dvou výjimek, kde má SDEU pravomoc v záležitostech týkajících se SZBP.

Takto udělenými hospodářskými a finančními sankcemi může být například embargo na určité zboží nebo omezení dovozu a vývozu zboží pro civilní i vojenské účely. Dále pak diplomatickými sankcemi může být například vyhoštění diplomatů, pozastavení oficiálních návštěv, pozastavení spolupráce s EU nebo bojkot sportovních a kulturních akcí.¹³⁶

Pro zajištění dodržování omezujících opatření přijala Rada EU v listopadu 2022 rozhodnutí¹³⁷, kterým se porušování omezujících opatření EU určuje jako trestný čin splňující kritéria stanovená v čl. 83 odst. 1 SFEU.

3.1.3.2. Vztah EU s mezinárodními organizacemi a subjekty

EU aktivně spolupracuje se spoustou mezinárodních organizací s cílem prosadit své zájmy, sdílet hodnoty a přispívat k řešení globálních výzev. Tento vztah je založen na činnosti zahrnující vzájemnou spolupráci, dialog a uzavírání

¹³⁴ TICHÝ, Luboš; ARNOLD, Reiner; ZEMÁNEK, Jiří; KRÁL, Richard a DUMBROVSKÝ, Tomáš. *Evropské právo*. 5., přepracované vydání. Academia iuris. V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-546-6. Str. 646

¹³⁵ TOMÁŠEK, M., ŠMEJKAL, V. a kol. *Smlouva o EU. Smlouva o fungování EU. Listina základních práv EU. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7676-508-5. Str. 757

¹³⁶ Evropská unie. *Obecný rámec pro sankce EU*. Online. Dostupné z: [Obecný rámec pro sankce EU | EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/eur-lex.do?uri=CELEX_32022R10001). [citováno 2024-03-18].

¹³⁷ Rozhodnutí Rady (EU) 2022/2332 ze dne 28. listopadu 2022, kterým se porušování omezujících opatření Unie určuje jako oblast trestné činnosti splňující kritéria stanovená v čl. 83 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie. Dostupné z: [Rozhodnutí - 2022/2332 - CS - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/eur-lex.do?uri=CELEX_32022R2332)

mezinárodních smluv. EU spolupracuje s mezinárodními organizacemi na provádění společných akcí a programů v oblastech jako je například ochrana životního prostředí, boj proti terorismu a nešíření zbraní hromadného ničení. Důležitou součástí vzájemné spolupráce a dialogu je výměna informací, osvědčených postupů a odborných znalostí v rámci různých oblastí politiky, což přispívá k lepší koordinaci a efektivitě globálních reakcí na výzvy. EU hraje aktivní roli v diplomatických jednáních o mírová řešení konfliktů a krizí ve spolupráci s OSN, regionálními organizacemi a dalšími mezinárodními partnery. EU rovněž podporuje diplomacii jako prostředek ochrany lidských práv, demokracie a právního státu, čímž současně naplňuje své cíle. Kromě toho také uzavírá dohody a navazuje partnerství se třetími zeměmi, což přispívá k upevnování vztahů a prosazování společných cílů na mezinárodní úrovni.

Základ vztahů EU s mezinárodními organizacemi je upraven v čl. 34 SEU jen pro SZBP a v čl. 220 SFEU pro vnější činnost EU. Ačkoliv je tato právní úprava oddělena a obsažena v jiných smlouvách, stále se i tak tyto ustanovení vzájemně propojují a obsahově doplňují, takže i přes svoji formální roztrženost je žádoucí je vykládat společně. Na základě obou článků, je svěřena koordinace těchto vztahů Vysokému představiteli, který má za úkol prosazovat postavení EU v mezinárodních organizacích a na mezinárodních konferencích. Podle čl. 34 odst. 1 SEU je hlavním cílem v těchto útvarech koordinovat činnost členských států a podporovat postoje EU, čímž pak podporují celou její soudržnost a to jak se jeví vnějšímu světu. V ustanovení čl. 34 odst. 2 SEU je respektována a zdůrazňována zásada loajality, podle které mají členské státy informační povinnost vůči Vysokému představiteli a dalším členským státům v otázkách společného zájmu, pokud se neúčastní všech jednání společně. Společný zájem v tomto smyslu může zahrnovat obecné zásady a cíle stanovené čl. 21 SEU, strategické zájmy a cíle EU stanovené ER podle čl. 22 a 26 SEU či rozhodnutí o akci nebo postoji podle čl. 28 a 29 SEU.¹³⁸ Je zde zohledněno i postavení členských států, které jsou členy Rady bezpečnosti OSN.¹³⁹ Těmto státům je stanovena opět informační povinnost vůči členským státům a Vysokému představiteli, která má být dostatečně rozsáhlá, tak aby zajistila požadovanou harmonizaci svých postupů. Současně mají tyto státy *hájit postoje a zájmy EU, aniž by byla dotčena jejich odpovědnost podle Charty*

¹³⁸ TOMÁŠEK, M., ŠMEJKAL, V. a kol. *Smlouva o EU. Smlouva o fungování EU. Listina základních práv EU. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7676-508-5. Str. 1382

¹³⁹ Čl. 34 odst. 2 druhý a třetí pododstavec SEU

OSN¹⁴⁰, a mají požadovat o možnost pro Vysokého představitele vymezit postoj EU, který byl již přijat v rámci SZBP a souvisí s projednávanou otázkou na pořadu jednání Rady bezpečnosti OSN. Na čl. 34 SEU pak navazuje čl. 220 SFEU, který ukládá povinnost EU navázat veškerou účelnou spolupráci s orgány OSN a dalšími mezinárodními organizacemi.

Existence diplomatických a konzulárních zastoupení členských států a delegací EU ve třetích zemích podrobněji rozšiřuje možnost utváření vztahů EU s mezinárodními organizacemi a dalšími subjekty. SEU upravuje tyto vztahy v ustanovení čl. 35 a SFEU jej doplňuje svým ustanovením čl. 221. V rámci těchto ustanovení je upravena hlavně spolupráce zastupitelských útvarů mezi sebou. Podle čl. 35 prvního pododstavce SEU je klíčové pro spolupráci zastupitelských úřadů a delegací EU, jakožto aktérů SZBP, zajistit dodržování a provádění rozhodnutí o akcích a postojích EU¹⁴¹. Právní úprava zde opět nepřímo odkazuje na zásadu loajality zakotvenou v čl. 24 odst. 3 SEU. Čl. 221 odst. 2 SFEU svým obsahem zdůrazňuje důležitost spolupráce delegací EU s diplomatickými a konzulárními zastoupeními členských států, která je klíčová pro úspěšné provádění SZBP na mezinárodních jednáních. Tato spolupráce probíhá na základě výměny informací a vypracovávání společných hodnocení.¹⁴²

Uzavírání mezinárodních smluv je obecně upraveno čl. 216-219 SFEU a pro SZBP je tato úprava zahrnuta v čl. 37 SEU, která je svým obsahem velmi stručná. Uvádí totiž pouze, že EU může uzavřít dohody s jedním nebo více státy nebo mezinárodními organizacemi v oblasti SZBP. SEU tak dává EU pouze možnost uzavírat mezinárodní smlouvy, ale dále nic víc například z hlediska postupu neupravuje. Postup uzavření mezinárodních smluv se řídí podle čl. 218 SFEU, kde jsou uvedeny jednak obecné postupy tak i zvláštní postupy pro SZBP.

EU uzavírá v SZBP mezinárodní smlouvy, označované jako vnější smlouvy, které jsou vázané na mise SBOP. Jsou to smlouvy participační, statusové a bezpečnostní. Participační smlouvy umožňují účast třetího státu na misi EU. Většinou se tyto smlouvy týkají konkrétní mise SBOP, nicméně pokud chce EU uzavřít participační smlouvu k misi budoucí, může uzavřít rámcovou dohodu se třetími státy, která pak umožní okamžité zapojení státu do mise.

¹⁴⁰ Čl. 34 odst. 2 druhý pododstavec SEU

¹⁴¹ Tedy rozhodnutí přijatá podle čl. 28 a 29 SEU

¹⁴² Čl. 35 druhý pododstavec SEU

Statusové smlouvy jsou dvou nebo vícestranné smlouvy, které upravují podmínky pobytu civilní nebo vojenské mise ve třetím státě. Bezpečnostní smlouvy zprostředkovávají stranám možnost se vzájemně seznámit s utajovanými informacemi.¹⁴³

Mezinárodní vztahy spadající do SZBP dále také ovlivňuje a sleduje Politický a bezpečnostní výbor, který byl zřízen čl. 38 SEU. Činností tohoto výboru je podávání stanovisek Radě EU. Svá stanoviska může vydávat z vlastního podnětu, na žádost Vysokého představitele nebo na žádost Rady EU. V rámci své pozorovatelské funkce sleduje i provádění již dohodnutých politiky bez narušování pravomoci Vysokého představitele.

3.2. Společná bezpečnostní a ochranná politika EU

SBOP je nedílnou součástí SZBP, která využívá civilní a vojenské prostředky za cílem udržení míru, předcházení konfliktům a posílení mezinárodní bezpečnosti.¹⁴⁴ Jak plyne z názvu SBOP, význam této politiky je dvojitý, a sice bezpečnostní a obranný. Bezpečnostní politika představuje hlavně společné akce v oblasti odzbrojení a různé druhy misí.¹⁴⁵ Obranná politika představuje společnou obranu EU, o které tak jednomyslně rozhodla ER.¹⁴⁶ Ačkoli je SBOP všude zmiňována jako součást SZBP, zařadil zákonodárce SBOP na stejnou úroveň jako SZBP, z toho důvodu tak bude členěna i v rámci této práce. Právní úprava SBOP navazuje přímo na ustanovení o SZBP, a je tedy upravena v hlavě V. v kapitole 2 v oddílu 2 v článcích 42-46 SEU a dále je ještě upravena v Protokolu č. 10 o stálé strukturované spolupráci podle čl. 42 SEU. Důležité je zdůraznit, že veškerá ustanovení o SBOP se neuplatní na Dánsko vzhledem k jeho zvláštnímu postavení k obranné politice založené na čl. 5 protokolu č. 22 o postavení Dánska.

O bezpečnost a obranu Evropy se po druhé světové válce starala jen NATO až do té doby, než se finálně vyvinula Evropská bezpečnostní a obranná

¹⁴³ TOMÁŠEK, M., ŠMEJKAL, V. a kol. *Smlouva o EU. Smlouva o fungování EU. Listina základních práv EU. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7676-508-5. Str. 1388-1389

¹⁴⁴ Čl. 42 odst. 1 SEU

¹⁴⁵ TICHÝ, Luboš; ARNOLD, Reiner; ZEMÁNEK, Jiří; KRÁL, Richard a DUMBROVSKÝ, Tomáš. *Evropské právo*. 5., přepracované vydání. Academia iuris. V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-546-6. Str. 647

¹⁴⁶ Čl. 42 odst. 2 SEU

politika (dále jen EBOP), která byla předchůdcem dnešní SBOP.¹⁴⁷ Vznik EBOP neměl za cíl konkurovat již existujícím národním bezpečnostním a obranným politikám či závazkům evropských států plynoucí z členství v NATO. USA v podstatě volalo po zvýšeném evropském vojenském úsilí, ale současně se nechtělo vojensky od Evropy oddělit. V roce 2002 byl přijat tzv. balík Berlín plus, který upravoval vztahy EU a NATO v oblasti krizového řízení a dal základ harmonizaci vztahů mezi EU a NATO. Berlín plus dal EU možnost vést operace mimo rámec NATO anebo naopak použít jeho prostředky a schopnosti.¹⁴⁸ Podle odst. 7 druhého pododstavce čl. 42 SEU zůstávají základem společné obrany pro členské státy závazky plynoucí z členství v NATO (pokud jsou jejími členy). K čemuž čl. 42 odst. 2 druhý pododstavec SEU dodává a obecně ustanovuje povinnost respektovat zvláštní bezpečnostní a obranné režimy členských států, které mohou vyplývat ze členství v NATO.

EU nemá vlastní vojenské kapacity pro provádění SBOP a musí se tak spoléhat na prostředky poskytnuté od členských států¹⁴⁹, které jsou poskytovány dobrovolně. Současně se členské státy v čl. 42 odst. 3 druhém pododstavci SEU zavazují k tomu, že budou postupně zdokonalovat své vojenské schopnosti.

Čl. 42 odst. 7 SEU zaručuje všem členským státům právo na kolektivní sebeobranu, které znamená, že pokud bude některý členský stát EU na svém území ozbrojeným způsobem napaden, jsou ostatní členské státy povinny poskytnout napadenému státu veškerou pomoc a všechny dostupné prostředky. Pro aplikaci tohoto ustanovení jsou stanoveny i podmínky, které určují, v jakých případech lze postupovat dle tohoto odstavce. V souvislosti s ustanovením odst. 7, které se týká ozbrojeného napadení, je třeba odlišit významově doložku solidarity upravenou v čl. 222 SFEU, která se týká teroristických útoků nebo přírodní či člověkem způsobené pohromy.

¹⁴⁷ TOMÁŠEK, M., ŠMEJKAL, V. a kol. *Smlouva o EU. Smlouva o fungování EU. Listina základních práv EU. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7676-508-5. Str. 1398

¹⁴⁸ KEUKELEIRE, Stephan a DELREUX, Tom. *The foreign policy of the European Union*. 2nd edition. European Union series. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 978-1-137-02574-6. Str. 176

¹⁴⁹ Čl. 42 odst. 3 SEU

3.2.1. Rozhodování v SBOP

Veškerá rozhodnutí SBOP přijímá pouze Rada EU a činí tak stejně jako u rozhodování v SZBP jednomyslně. Návrh může podat Vysoký představitel, nebo členský stát může dát podnět k takovému rozhodnutí. Vysoký Představitel je následně i zodpovědný za provádění rozhodnutí v oblasti SBOP.¹⁵⁰ Pokud je to vhodné, může Vysoký představitel či Komise navrhnout, aby byly využity vnitrostátní prostředky i nástroje EU.¹⁵¹ V rozhodnutích o misích Rada EU vymezuje cíle těchto misí, dále jejich rozsah a obecné podmínky toho, jak mají být mise provedeny.¹⁵² V případě rozhodnutí o misi dle čl. 44 odst. 1 SEU, kterým je svěřena mise vybrané skupině členských států, nejprve Rada EU jednomyslně rozhodne o obecně o misi podle čl. 43 SEU a následně rozhodne o svěřeni mise specifické skupině členských států.

Obecně platí, že se pro rozhodování v SBOP užije čl. 31 SEU. Zvláštní právní úprava SBOP však obsahuje speciální výjimky pro jednomyslné rozhodování v rámci SBOP, ve kterých Rada EU rozhoduje kvalifikovanou většinou. Je tomu tak v případě definice statusu, sídla a činnosti Evropské obranné agentury (čl. 45 odst. 2 SEU), ohledně záležitostí stálé strukturované spolupráce (čl. 46 odst. 2-4 SEU) a při zřízení startovacího fondu pro mise SBOP s vojenskými či obrannými důsledky (čl. 41 odst. 3 pododstavec třetí SEU).

3.2.2. Evropská obranná politika

Evropská obranná politika v sobě zahrnuje řadu institucí a organizací, které se svojí činností snaží rozvinout a zdokonalit obrannou činnost členských států takovým způsobem, aby dostály svých závazků stanovených v čl. 42 odst. 3 druhém pododstavci věty první SEU. V rámci této podkapitoly bude stručně popsána jen Stálá strukturovaná spolupráce v oblasti obrany a bezpečnosti a Evropská obranná agentura. Lze mezi ně však zařadit i jiné instituty jako je Evropský obranný fond nebo Evropský obranný akční plán.

¹⁵⁰ Čl. 18 odst. 2 SEU

¹⁵¹ Čl. 42 odst. 4 SEU

¹⁵² Čl. 43 odst. 2 SEU

3.2.2.1. Stálá strukturovaná spolupráce v oblasti obrany a bezpečnosti (PESCO)

PESCO je součástí SBOP a jde o jednu z možností, díky které členské státy mohou zlepšovat svoji vojenskou zdatnost. Stálou strukturovanou spoluprací navazují ty členské státy, jejichž vojenské schopnosti splňují vyšší kritéria a které přijaly v této oblasti přísnější závazky s ohledem na vedení těch nejnáročnějších misí.¹⁵³ Kritéria, která musí členské státy splňovat, aby se mohli účastnit PESCO jsou uvedeny v čl. 1 a 2 Protokolu č. 10¹⁵⁴, který v podstatě obsahuje požadavky na určitou vojenskou úroveň členských států a závazky, které musí státy přijmout. Podrobnější kritéria jsou pak dále obsaženy v příloze rozhodnutí 2017/2315¹⁵⁵, kterým byla PESCO zřízena a kde je obsažen seznam zúčastněných členských států.

Založení PESCA je ustanoveno v čl. 46 odst. 1 SEU, kde je stanoveno, že ty členské státy, které splňují stanovená kritéria, oznámí Radě EU a Vysokému představiteli svůj záměr o zřízení PESCA. Rada EU pak podle odst. 2 čl. 46 SEU přijme rozhodnutí o jeho zřízení. Obecně čl. 46 SEU obsahuje hlavně organizační ustanovení, týkající se možnosti vstoupení do PESCO v pozdějším stádiu nebo naopak upravuje situaci, jak se bude postupovat, pokud členský stát přestane splňovat kritéria pro své členství v PESCO nebo si přeje odstoupit.

Zúčastněné členské státy spolupracují na přípravě projektů, které byly stanoveny rozhodnutím 2018/340¹⁵⁶, kdy cílem těchto projektů je vylepšit vojenský výcvik a cvičení a posílit schopnosti členských států.

3.2.2.2. Evropská obranná agentura (EOA)

Čl. 42 odst. 3 druhý pododstavec věta druhá SEU představuje právní základ pro zřízení Agentury pro oblast rozvoje obranných schopností, výzkumu, pořizování a vyzbrojování – zkráceně Evropská obranná agentura (dále jen EOA)

¹⁵³ Čl. 42 odst. 6 SEU

¹⁵⁴ Celým označením Protokol č. 10 o stálé strukturované spolupráci stanovené článkem 42 Smlouvy o Evropské unii

¹⁵⁵ Rozhodnutí Rady (SZBP) 2017/2315 ze dne 11. prosince 2017, kterým se zřizuje stálá strukturovaná spolupráce a stanoví seznam zúčastněných členských států. Dostupné z: [Rozhodnutí - 2017/2315 - CS - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

¹⁵⁶ Rozhodnutí Rady (SZBP) 2018/340 ze dne 6. března 2018, kterým se stanoví seznam projektů, jež mají být rozvíjeny v rámci stálé strukturované spolupráce. Dostupné z: [Rozhodnutí - 2018/340 - CS - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

– která určuje operativní potřeby, podporuje opatření k jejich uspokojování, přispívá k určení a případně k provádění všech účelných opatření pro posílení výrobní a technologické základny v oblasti obrany, podílí se na vymezení evropské politiky schopností a vyzbrojování a napomáhá Radě EU při hodnocení zlepšování vojenských schopností. Tento právní základ dále rozšiřuje a konkretizuje čl. 45 SEU, kde v odst. 1 jsou vymezeny úkoly EOA, které plní pod vedením Rady EU. Způsob fungování a právní a institucionální rámec stanovuje rozhodnutí Rady EU 2015/1835¹⁵⁷.

V čele EOA stojí Vysoký představitel, který odpovídá za její celkovou organizaci a fungování.¹⁵⁸ Účast členských států na činnosti EOA je čistě dobrovolná, v čl. 45 odst. 2 SEU je stanoveno, že je otevřena pro všechny členské státy, které si přejí se podílet na její činnosti. EOA se snaží svojí činností podporovat členské státy v jejich snaze o zlepšení svých obranných schopností EU v oblasti řešení krizí¹⁵⁹ a posílit spolupráci mezi členskými státy tím, že je sdružuje do zvláštních skupin, v rámci kterých vedou společné projekty.¹⁶⁰ Což znamená, že zapojení států do projektů může mít různorodé kombinace a ne všechny státy účastníci se na činnosti EOA se musí účastnit všech projektů, které organizuje.

3.2.3. Operace SBOP

Základním členěním misí SBOP je tedy rozdělení na mise civilní a vojenské, případně můžou existovat mise smíšené obsahující kombinaci prvních dvou. Civilní mise spočívají ve snaze o obnovení bezpečnostního sektoru po ukončení konfliktu, případně napomáhají ke stabilizaci politického a bezpečnostního prostředí v daném státě.¹⁶¹ Vojenské operace spočívají ve snaze o

¹⁵⁷ Rozhodnutí Rady (SZBP) 2015/1835 ze dne 12. října 2015, kterým se vymezuje statut, sídlo a způsob fungování Evropské obranné agentury. Dostupné z: [Rozhodnutí - 2015/1835 - CS - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

¹⁵⁸ Čl. 7 odst. 1, 2 Rozhodnutí Rady (SZBP) 2015/1835

¹⁵⁹ Čl. 2 odst. 1 Rozhodnutí Rady (SZBP) 2015/1835

¹⁶⁰ Čl. 45 odst. 2 SEU

¹⁶¹ Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. *Společná bezpečnostní a obranná politika – SBOP. Mise a operace SBOP*. Online. Dostupné z: [Společná bezpečnostní a obranná politika – SBOP | Ministerstvo zahraničních věcí České republiky \(gov.cz\)](#) [citováno 2024-03-21].

stabilizaci bezpečnostní situace v oblastech se vzrůstajícím napětím či násilností, a spočívající v podpoře bezpečnostního sektoru v oblasti obrany.¹⁶²

Konkrétní druhy misí a operací prováděných v rámci SBOP jsou stanoveny v čl. 43 odst. 1 SEU. Patří mezi ně společné operace v oblasti odzbrojení, humanitární a záchranné mise, poradní a pomocné mise ve vojenské oblasti, mise týkající se prevence konfliktů a udržování míru, mise bojových sil k řešení krizí, včetně misí pro prosazování míru a stabilizačních operací po ukončení konfliktu. Mise a operace mohou rovněž přispívat k boji proti terorismu, včetně podpory třetích zemí v boji proti terorismu na jejich území.¹⁶³ Ke koordinaci civilních a vojenských hledisek výše zmíněných misí je pověřen Radou EU Vysoký představitel, který úzce spolupracuje s Politickým a bezpečnostním výborem.¹⁶⁴ Politický a bezpečnostní výbor je dále pověřen politicky kontrolovat a strategicky řídit tyto mise a operace.¹⁶⁵

Rada EU může pověřit k provedení mise skupinu členských států se záměrem ochrany hodnot a zájmů EU.¹⁶⁶ Tyto členské státy mohou být pověřeni k provedení mise pouze jen, pokud si to sami přejí a současně se lze domnívat, že mají dostatečné schopnosti misi splnit. Po splnění těchto podmínek je řízení mise v režii členských států a Vysokého představitele v závislosti na tom, na čem se mezi sebou dohodnou.¹⁶⁷ Členským státům účastnícím se misí dle čl. 44 odst. 2 SEU je dána informační povinnost vůči Radě EU, která spočívá v pravidelném informování o vývoji mise, o případné potřebě změny cíle, rozsahu či jiných podmínek mise, které jsou součástí původního rozhodnutí o konkrétní misi. Rada EU může na základě získaných informací učinit nezbytná rozhodnutí, je-li to žádoucí.

¹⁶² Tvoříme Evropu. *Bezpečnostní a obranná politika*. Online. Dostupné z: [Bezpečnostní a obranná politika - Tvoříme Evropu \(tvorimeevropu.cz\)](https://www.tvorimeevropu.cz/) [citováno 2024-03-21].

¹⁶³ Čl. 43 odst. 1 SEU

¹⁶⁴ Čl. 43 odst. 2 SEU

¹⁶⁵ Čl. 38 druhý pododstavec SEU

¹⁶⁶ Čl. 42 odst. 5 SEU

¹⁶⁷ Čl. 44 odst. 1 SEU

4. Společná zahraniční a bezpečnostní politika ve vztahu k vybraným státům

Pro zjištění toho, jak SZBP funguje či zda má nějaké případné nedostatky, je třeba takové skutečnosti zkoumat na praktických příkladech. V následující kapitole budou prozkoumány existující rozhodnutí a jiné nástroje SZBP týkající se vybraných států.

Pro zkoumání toho, jak SZBP reálně funguje, jsou zvoleny státy, na jejichž území se dějí různorodé konflikty s odlišným obsahem už delší dobu, takže lze očekávat viditelnost vlivu SZBP a jejich případných změn. Konkrétně půjde o situaci na Ukrajině a vůči ní trvající agrese ze strany Ruska, porušování lidských práv u dívek a žen v Afghánistánu a Íránu, a dále politická situace mezi Kosovem a Srbskem. U těchto situací se bude práce zabývat následujícími otázkami: Jaký je dosavadní vliv SZBP na situace ve vybraných státech? Jak změnily použité nástroje a mechanismy SZBP konkrétní konflikty ve vybraných státech? Jaká je účinnost SZBP při řešení vybraných konfliktů? Nelze očekávat, že na všechny otázky půjde jednoznačně odpovědět, postačí alespoň stručné zhodnocení aktuální situace.

4.1. Ukrajina vs. Rusko

Ukrajina a Rusko mají bohatou společnou historii. Agrese Ruska vůči Ukrajině je dlouhodobým konfliktem, který začal v roce 2014, kdy Rusko anektovalo Krym a podpořilo separatistické síly v Doněcké a Luhanské oblasti východní Ukrajiny. V té době ještě poměrně mediálně nevýrazný konflikt teprve nabíral své velikosti a získal svoji pozornost až v roce 2022, kdy Rusko uskutečnilo invazi na Ukrajinu. Tento konflikt vyvolal mezinárodní odsouzení a vedl ke značnému narušení vztahů mezi Ruskem a mnoha západními zeměmi a dalšími mezinárodními subjekty, včetně EU.

SZBP EU vyvíjí celou řadu činností, kterými se snaží podpořit Ukrajinu, jak nejvíce to jde. Ještě před mediálně zviditelněnou válkou na Ukrajině Rada EU svým rozhodnutím 2014/486/SZBP¹⁶⁸ zřídila poradní misi pro reformu sektoru

¹⁶⁸ Rozhodnutí Rady 2014/486/SZBP ze dne 22. července 2014 o poradní misi Evropské unie pro reformu sektoru civilní bezpečnosti na Ukrajině (EUAM Ukraine). Dostupné z: [Rozhodnutí - 2014/486 - CS - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2014/486/cs/eur_lex)

civilní bezpečnosti na Ukrajině s cílem být Ukrajině nápomocna při zajištění ochrany občanů, zachování veřejného pořádku a stability státu, s hlavním zaměřením na policii a dodržování hodnot právního státu. Nebo dále také rozhodnutím 2019/1296¹⁶⁹ vytvořila projekt o posílení biologické bezpečnosti a ochrany na Ukrajině, kterým má dojít ke zlepšení jejího legislativního a regulačního základu a systémů ochrany zdraví lidí a zvířat a zvýšením informovanosti vědců v oblasti biologie.

Největší vlna vydaných rozhodnutí o udělení omezujících opatření, o poskytnutí pomoci či zorganizování vojenských misí přišla v roce 2022. V rámci evropského mírového nástroje byla vydávána rozhodnutí o pomocných opatřeních, jako je rozhodnutí Rady EU 2022/338¹⁷⁰, jehož cílem je poskytnutí vojenského vybavení určeného k použití smrtící síly za účelem obrany územní Ukrajiny a ochrany civilního obyvatelstva před pokračující vojenskou agresí, nebo rozhodnutí Rady EU 2022/339¹⁷¹, na základě kterého je Ukrajině poskytnuto vybavení v podobě osobních ochranných prostředků, soupravy první pomoci či palivo pro ukrajinské ozbrojené síly, či rozhodnutí Rady EU 2023/927¹⁷² na základě kterého jsou poskytovány Ukrajině munice a raketové střely. Na základě rozhodnutí 2022/1968¹⁷³ byla také zorganizována vojenská pomocná mise, která je uskutečňovaná na různých místech po celé EU, kde se poskytují vojenské výcviky různé úrovně a charakteru za cílem vylepšení vojenských schopností ukrajinských ozbrojených sil. Dále také byla vydaná rozhodnutí na, jejichž základě se poskytují makrofinanční pomoci Ukrajině, které mají za cíl poskytnout rychlou finanční podporu Ukrajině v kritické době způsobem takovým, aby byla schopná nadále fungovat jako stát a plnit své funkce. Jiná omezení spočívají v pozastavení

¹⁶⁹ Rozhodnutí Rady (SZBP) 2019/1296 ze dne 31. července 2019 na podporu posílení biologické bezpečnosti a ochrany na Ukrajině v souladu s prováděním rezoluce Rady bezpečnosti Organizace spojených národů č. 1540 (2004) o nešíření zbraní hromadného ničení a jejich nosičů. Dostupné z: [Rozhodnutí - 2019/1296 - CS - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

¹⁷⁰ Rozhodnutí Rady (SZBP) 2022/338 ze dne 28. února 2022 o opatření pomoci v rámci Evropského mírového nástroje na dodávky vojenského vybavení a platform určených k použití smrtící síly ukrajinským ozbrojeným silám. Dostupné z: [Rozhodnutí - 2022/338 - CS - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

¹⁷¹ Rozhodnutí Rady (SZBP) 2022/339 ze dne 28. února 2022 o opatření pomoci v rámci Evropského mírového nástroje na podporu ukrajinských ozbrojených sil. Dostupné z: [Rozhodnutí - 2022/339 - CS - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

¹⁷² Rozhodnutí Rady (SZBP) 2023/927 ze dne 5. května 2023 o opatření pomoci v rámci Evropského mírového nástroje na podporu ukrajinských ozbrojených sil poskytováním munice. Dostupné z: [Rozhodnutí - 2023/927 - CS - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

¹⁷³ Rozhodnutí Rady (SZBP) 2022/1968 ze dne 17. října 2022 o vojenské pomocné misi Evropské unie na podporu Ukrajiny (EUMAM Ukraine). Dostupné z: [Rozhodnutí - 2022/1968 - CS - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

zjednodušeného vízového režimu pro ruské diplomaty a další ruské úředníky a podnikatele, omezení přístupu Ruska ke kapitálovým a finančním trhům a službám v EU, zákaz dovozu zboží z Ruska různého druhu s cílem omezení finančních příjmů, ze kterých by mohla být financovaná válka aj. Doposud bylo vydáno obrovské množství omezujících opatření, která zatím byla součástí třinácti různých sankčních balíčků.¹⁷⁴ Za účelem dodržování nastavených sankcí se EU rozhodla přijmout rozhodnutí, kterým bylo porušování omezujících opatření zařazeno na seznam unijních trestných činů.¹⁷⁵

Cílem většiny sankcí proti Rusku je hlavně snaha o omezení zdroje příjmů pro Rusko takovým způsobem, aby se snížily i jeho možnosti financovat dál válku. Podle hodnocení Vysokého představitele už začínají mít omezující opatření uplatněná proti Rusku počáteční účinky a je jen otázkou času, než se začnou projevat více.¹⁷⁶ Orgány SZBP se velice intenzivně angažují v tomto konfliktu a jejich tvorba právních sekundárních aktů je značně plodná. EU společně s dalšími mezinárodními aktéry účinně působí na situaci na Ukrajině a se svojí činností nepřestává. Díky podpoře EU a dalších mezinárodních subjektů Ukrajina stále úspěšně vzdoruje ruské agresi.

4.2. Afghánistán a Írán – porušování lidských práv žen a dívek

Afghánistán a Írán jsou islámské státy, které jsou známé tím, že ochrana lidských práv a generová vyváženost jim není moc blízkým tématem. Z vybraných konfliktů je tento asi nejhůře ovlivnitelný ze strany SZBP EU. Nicméně její stanovisko je jasné. EU zdůrazňuje zásadu univerzality lidských práv a odsuzuje jakékoli formy porušování těchto práv, bez ohledu na to, kde se vyskytují. Současně EU spolupracuje s dalšími mezinárodními organizacemi, jako je OSN, ve snaze o zlepšení aktuální situace. V roce 2020 byl zřízen globální režim sankcí EU za vážné porušování a zneužívání lidských práv na základě

¹⁷⁴ Evropská rada. Rada Evropské unie. *Reakce EU na válečnou agresi Ruska vůči Ukrajině*. Online. Naposledy aktualizované 22. 3. 2024. Dostupné z: [Reakce EU na invazi Ruska na Ukrajinu - Consilium \(europa.eu\)](#) [citováno 2024-03-28]

¹⁷⁵ Rada Evropské unie. *Sankce: Rada zařadila porušování omezujících opatření na seznam unijních trestných činů*. Online. Zveřejněno 28. 11. 2022. Dostupné z: [Sankce: Rada zařadila porušování omezujících opatření na seznam unijních trestných činů - Consilium \(europa.eu\)](#) [citováno 2024-03-28]

¹⁷⁶ Evropská služba pro vnější činnost, Borrell Fontelles J. *The year that war returned to Europe : EU foreign policy in 2022*. Úřad pro publikace Evropské unie; 2023. Dostupné z: [The year that war returned to Europe - Publications Office of the EU \(europa.eu\)](#). Str. 101

nařízení EU 2020/1998¹⁷⁷ a rozhodnutí 2020/1999¹⁷⁸. Tyto sekundární akty byly přijaté společně, jelikož nařízení 2020/1998 zavazuje členské státy a rozhodnutí 2020/1999 je právním nástrojem SZBP a má tedy vnější rozsah. Pro oblast lidských práv je ustanovena pozice zvláštního zástupce EU.¹⁷⁹

Od roku 2011 je platné rozhodnutí Rady EU o omezujících opatřeních související s porušováním lidských práv na území Íránu¹⁸⁰, které směřují vůči osobám, jež jsou odpovědné za závažná porušování lidských práv v Íránu. Platnost tohoto rozhodnutí je v době¹⁸¹ psaní této práce do 13. Dubna 2024, doposud však bylo pravidelně toto rozhodnutí prodlužováno a lze očekávat, že tomu bude tak stejně i letos. Omezující opatření se nyní vztahují celkem na 227 osob a 43 subjektů.¹⁸² Spočívají ve zmrazení majetku, zákazu cestování do EU a zákazu zpřístupnění finančních prostředků nebo hospodářských zdrojů osobám a subjektům uvedeným na seznamu, který je přiložen k rozhodnutí 2011/235/SZBP.

Sankce ukládané vůči Afghánistánu a jeho porušování lidských práv jsou udělována na základě globálního režimu sankcí EU v oblasti lidských práv zřízeného rozhodnutím Rady EU 2020/1999. Je tomu hlavně z důvodu toho, že situace žen a dívek v Afghánistánu se výrazně zhoršila od roku 2021, kdy moc v této zemi převzalo moc radikální hnutí Tálibán, které tímto krokem odstranilo pokrok, jehož bylo dosaženo za posledních 20 let, k čemuž se také vyjádřil EP ve svém usnesení¹⁸³ a celou situaci odsoudil.

¹⁷⁷ Nařízení Rady 2020/1998 ze dne 7. prosince 2020 o omezujících opatřeních proti závažnému porušování a zneužívání lidských práv. Dostupné z: [Nařízení - 2020/1998 - CS - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

¹⁷⁸ Rozhodnutí Rady (SZBP) 2020/1999 ze dne 7. prosince 2020, o omezujících opatřeních proti závažnému porušování a zneužívání lidských práv. Dostupné z: [Rozhodnutí - 2020/1999 - CS - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

¹⁷⁹ Rada Evropské unie. *Lidská práva. EU jmenovala nového zvláštního zástupce*. Online. Zveřejněno 26. 02. 2024. Dostupné z: [Lidská práva: EU jmenovala nového zvláštního zástupce - Consilium \(europa.eu\)](#). [citováno 2024-03-24]

¹⁸⁰ Rozhodnutí Rady 2011/235/SZBP ze dne 12. dubna 2011 o omezujících opatřeních vůči některým osobám a subjektům s ohledem na situaci v Íránu. Dostupné z: [Rozhodnutí - 2011/235 - CS - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

¹⁸¹ Březen 2024

¹⁸² Rada Evropské unie. *Írán: EU přijala závěry Rady a další omezující opatření*. Online. Zveřejněno 12. 12. 2022. Dostupné z: [Írán: EU přijala závěry Rady a další omezující opatření - Consilium \(europa.eu\)](#). [citováno 2024-03-24]

¹⁸³ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 24. listopadu 2022 o situaci v oblasti lidských práv v Afghánistánu, zejména zhoršení situace v oblasti práv žen a útocích na vzdělávací zařízení (2022/2955(RSP)). Dostupné z: [Usnesení Evropského parlamentu ze dne 24. listopadu 2022 o situaci v oblasti lidských práv v Afghánistánu, zejména zhoršení situace v oblasti práv žen a útocích na vzdělávací zařízení \(2022/2955\(RSP\)\) \(europa.eu\)](#)

Problematika lidských práv je citlivé a náročné téma, i když je těžké ze strany orgánů SZBP více ovlivnit tuto situaci, minimálně se EU daří identifikovat a izolovat osoby dopouštějící se porušování lidských práv, což lze brát jako jeden z menších kroků k úspěchu. Snahy EU o využití diplomatického nátlaku a jednání se zeměmi jako je právě Írán a Afghánistán se sice zatím netěší moc výraznému účinku, ale každý politický dialog může vytvořit zárodek něčeho, co ve výsledku může změnit zrovna například práva žen a dívek v těchto státech.

4.3. Kosovo vs. Srbsko

Vzájemné vztahy mezi Kosovem a Srbskem jsou napjaté už delší dobu. Hlavním z milníků napjatých politických vztahů bylo prohlášení nezávislosti Kosova na Srbsku v roce 2008¹⁸⁴, kdy Srbsko s takovým prohlášením nesouhlasilo a považovalo jej za neplatné. Dodnes není Kosovo uznáno všemi státy světa (včetně Srbska) jako suverénním státem – jeho samostatnost uznává většina států EU a větší polovina států OSN¹⁸⁵. Bohužel pro Kosovo, některé státy, které již jeho samostatnost uznali, berou svá uznání zpět.¹⁸⁶ Mezinárodní aktéři, jako jsou EU a OSN, se snaží hrát roli v podpoře mírového řešení a normalizace vztahů mezi Kosovem a Srbskem.

Už v roce 2008 byla ustanovena rozhodnutím¹⁸⁷ Rady EU mise EU v Kosovu na podporu právního státu, která má podle čl. 2 tohoto rozhodnutí napomáhat kosovským institucím, justičním orgánům, policejním a dalším donucovacím orgánům při jejich pokroku směrem k udržitelnosti a odpovědnosti. Tato společná mise je platná do června roku 2025. V roce 2020 byl jmenován zvláštní zástupce¹⁸⁸ pro dialog mezi Bělehradem a Prištinou a pro další regionální

¹⁸⁴ Kosovo Declaration of Independence. Online. Dostupné z: [Kosovo Declaration of Independence | Refworld](#)

¹⁸⁵ Seznam států uznávajících Kosovo dostupný na stránkách ministerstva zahraničních věcí Kosova zde: [Lista e Njohjeve - MPJD | MFAD \(mfa-ks.net\)](#)

¹⁸⁶ Český rozhlas. *Srbský diplomatický souboj s nezávislostí Kosova. Nově ji přestalo uznávat Togo*. Online. Naposledy aktualizováno 25. 01. 2023. Dostupné z: [Srbský diplomatický souboj s nezávislostí Kosova. Nově ji přestalo uznávat Togo | iROZHLAS - spolehlivé zprávy](#) [citováno 2024-03-23]

¹⁸⁷ Společná akce Rady 2008/124/SZBP ze dne 4. února 2008 o Misi Evropské unie v Kosovu na podporu právního státu (EULEX KOSOVO). Dostupné z: [EUR-Lex - 32008E0124 - CS - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

¹⁸⁸ Rada Evropské unie. *Dialog mezi Bělehradem a Prištinou: EU jmenovala nového zvláštního zástupce*. Online. Zveřejněno 03. 04. 2020. Dostupné z: [Dialog mezi Bělehradem a Prištinou: EU jmenovala nového zvláštního zástupce - Consilium \(europa.eu\)](#). [citováno 2024-03-23]

EU tak musejí zůstat ještě nadále trpěliví a konzistentní v činnosti kterou doposud vyvíjeli. Pokud Kosovo a Srbsko neučiní drobné ústupky v rámci svých nároků na urovnání sporů mezi sebou, nelze pak zaznamenat výraznější účinky nástrojů SZBP v této oblasti.

Závěrečné shrnutí

Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU je rozhodně zajímavým tématem pro zkoumání, ale současně je i výzvou pro orgány EU, což lze i vidět v této práci. SZBP je zvláštní skupinou vnějších činností EU, pro které bylo i zákonodárcem vytvořeno specifické místo v právní úpravě. Představuje kombinaci lehce nadnárodního a značně mezivládního přístupu k vládnutí, kdy hlavní tvůrce této politiky zastávají členské státy skrze své zástupce na zasedání Rady EU a společně se speciálně vytvořeným orgánem označovaným jako Vysoký představitel Unie pro zahraniční a bezpečnostní politiku.

V první kapitole je popsán historický vývoj zahraniční a bezpečnostní politiky v Evropě od konce druhé světové války až do 21. století, který je zde chronologicky propojen a vykládán společně s obecným historickým vývojem evropské integrace. Jednotlivé podkapitoly představují historické milníky, které ve své době byly významné pro rozvoj zahraniční a bezpečnostní politiky v Evropě a dotvářejí tak svým obsahem kontext pro to, co předcházelo dnešní podobě SZBP. Tato politika se původně vyvíjela jako myšlenka ekonomické spolupráce mezi státy a přívlastky zahraniční a bezpečnostní získala až později.

Kapitola druhá pojednává o důležitosti institucí, které na základě zákonného podkladu spolu utváří SZBP. Jednotlivé instituce jsou logicky členěny vzhledem k svému významu a vlivu svojí pozice v rámci utváření SZBP. Jako strategický vůdce je na začátek zařazena ER, která má za sebou zařazeny ostatní orgány, které dále SZBP buď provádí, nebo působí jako pomocné a poradní orgány. Například typickým pomocným a poradním orgánem pro Vysokého představitele bude zákonem ustanovená ESVČ.

Následuje část, která je už více tematicky orientovaná na samotnou SZBP a SBOP a jejich nástroje, skrze které realizují tyto politiky svoji činnost. Nejvýznamnějším aktem je zde vydávání rozhodnutí, které je v SZBP velice specifické, jelikož na rozdíl od běžné rozhodovací činnosti, je drtivá většina rozhodnutí v rámci SZBP vydávána jednomyslně, což představuje celkově přísnější rozhodovací proces. Takové rozhodnutí může například dát právní základ pro udělení omezujícího opatření nebo pokyn pro uskutečnění vojenské či civilní mise. Kromě dalších nástrojů a mechanismů SZBP je zde pojednáno o financování těchto činností, které jsou z velké části financované z rozpočtu EU

s výjimkou financování vojenských záležitostí, jež si musí členské státy platit sami.

Závěrečná kapitola nám svým obsahem z velké části naznačuje to, co je uvedeno v úvodním citátu Madeleine Albrightové, a sice že v zahraniční politice je nejdůležitější umět přesvědčit protistranu, aby měla společné zájmy. Což platí i pro SZBP, jelikož aby dostala svému přívlastku „společná“, je více než žádoucí, aby zájmy EU byly stejné, jako zájmy států vůči kterým vede svoji politiku. Jinými slovy řečeno, právo nám sice vytváří základ pro oprávnění či povinnost nějakým způsobem jednat, něco konat nebo se něčeho zdržet, ale síla SZBP nadále zůstává v diskusní zručnosti jednotlivých politiků a ve schopnosti vést politický dialog i s těmi, kteří jej vést nechtějí.

Asi jste zaznamenali, že původně v zadání práce bylo zamýšleno, že první část bude poměrově kratší a bude tak větší prostor soustředit se na část s vybranými státy. Nicméně po napsání první části a rozhodování se, zda se soustředit na nějaký vybraná stát více než na jiné, jsem se rozhodla věnovat všem vybraným konfliktům podobný rozsah a zmínit zde jen to nejdůležitější. Učinila jsem tak proto, jelikož jsem chtěla splnit nastavené zadání a současně nepřesáhnout rozsah stran práce. I přes tento nedostatek, tato práce představuje poměrně jednotný přehled právních aspektů SZBP, což bylo v úvodu nastaveno jako jeden z cílů.

Resumé

The thesis concerns the Common Foreign and Security Policy of the European Union. First of all, the thesis focuses on the historical context of the European integration process, reviewing the history of foreign and security policy in relation to the original European Communities, the most significant treaties adopted in the history of integration and the enlargement of the EU. Subsequently, it proceeds to describe the legal powers of key CFSP institutions such as the European Council, the Council of the European Union, the High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy and others. The following section describes the CFSP and CSDP and their legal instruments for the practical implementation of their activities. Finally, it provides specific examples of the instruments used in connection with selected countries and specific situations. Countries have been chosen mainly because of the diversity and difference in practical cases.

The thesis provides a comprehensive overview of information on the CFSP and an interpretation of the legislation under the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union.

Seznam zdrojů

Literatura a jiné monografie:

BALÍK, Zdeněk. *Ekonomický gigant, geopolitický trpaslík?* Praha. 2023. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Pedagogická fakulta.

BRUNOVÁ, Markéta a JANKŮ, Martin. *Evropské právo a bezpečnost*. EDUCOpress. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2022. ISBN 978-80-7408-244-3.

CRAIG, Paul P. a DE BÚRCA, G. *EU law: text, cases, and materials*. Seventh edition. Oxford: Oxford University Press, 2020. ISBN 978-0-19-885664-1.

DUBSKÝ, Zbyněk. *Bezpečnostní a politická dimenze integračního procesu: (společná zahraniční a bezpečnostní politika EU)*. Praha: Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1152-5.

Evropská služba pro vnější činnost, Borrell Fontelles J. *The year that war returned to Europe : EU foreign policy in 2022*. Úřad pro publikace Evropské unie; 2023. Dostupné z: [The year that war returned to Europe - Publications Office of the EU \(europa.eu\)](https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/11111111-1111-1111-1111-111111111111).

KEUKELEIRE, Stephan a DELREUX, Tom. *The foreign policy of the European Union*. 2nd edition. European Union series. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 978-1-137-02574-6.

RICHTER, Jaroslav. *Když se řekne Lisabonská smlouva--: perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce*. Praha: Úřad vlády ČR, odbor informování o evropských záležitostech, 2008. ISBN 978-80-87041-48-2.

STEHLÍK, Václav; HAMULÁK, Ondrej a PETR, Michal. *Právo Evropské unie: Ústavní základy a vnitřní trh*. Student. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-277-6.

SVOBODA, Pavel. *Právo vnějších vztahů Evropské unie*. 2., aktualiz. vyd. Vysokoškolské právnické učebnice. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-653-2.

SVOBODA, Pavel. *Úvod do evropského práva*. 7. vydání. Beckovy mezioborové učebnice. V Praze: C.H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-938-9.

ŠIŠKOVÁ, Naděžda. *Lisabonská smlouva a její dopady na evropské, mezinárodní a vnitrostátní právo členských států*. Teoretik. Praha: Leges, 2012. ISBN 978-80-87576-17-5.

TICHÝ, Luboš; ARNOLD, Reiner; ZEMÁNEK, Jiří; KRÁL, Richard a DUMBROVSKÝ, Tomáš. *Evropské právo*. 5., přepracované vydání. Academia iuris. V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-546-6.

TOMÁŠEK, M., ŠMEJKAL, V. a kol. *Smlouva o EU. Smlouva o fungování EU. Listina základních práv EU. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7676-508-5.

TOMÁŠEK, Michal; TÝČ, Vladimír; PETRLÍK, David; MALENOVSKÝ, Jiří; PELIKÁNOVÁ, Irena et al. *Právo Evropské unie*. 3. aktualizované vydání. Student. Praha: Leges, 2021. ISBN 978-80-7502-491-6.

Internetové zdroje:

Český rozhlas. *Srbský diplomatický souboj s nezávislostí Kosova. Nově ji přestalo uznávat Togo*. Online. Naposledy aktualizováno 25. 01. 2023. Dostupné z: [Srbský diplomatický souboj s nezávislostí Kosova. Nově ji přestalo uznávat Togo | iROZHLAS - spolehlivé zprávy](#) [citováno 2024-03-23]

European Commission. *Foreign Policy Instruments*. Online. Dostupné z: [Foreign Policy Instruments - European Commission \(europa.eu\)](#) [citováno 2024-03-18].

European union external action. *About the European External Action Service. Common foreign and security policy (CFSP)*. Online. Naposledy upraveno 18. 08. 2021. Dostupné z: [About the European External Action Service | EEAS \(europa.eu\)](#) [citováno 2024-03-18].

European union External action. *Belgrade-Pristina Dialogue: Agreement on the path to normalisation between Kosovo and Serbia*. Online. Naposledy upraveno 27. 02. 2023. Dostupné z: [Belgrade-Pristina Dialogue: Agreement on](#)

[the path to normalisation between Kosovo and Serbia | EEAS \(europa.eu\)](#)

[citováno 2024-03-23]

European union external action. *EU Special Representatives*. Online. Naposledy upraveno 15. 05. 2023. Dostupné z: [EU Special Representatives | EEAS \(europa.eu\)](#). [citováno 2024-03-11].

Evropská rada a Rada Evropské unie. *Jednomyslnost*. Naposledy upraveno 18. 01. 2024. Online. Dostupné z: [Jednomyslnost - Consilium \(europa.eu\)](#) [citováno 2024-03-14].

Evropská rada. Rada evropské unie. *Evropský mírový nástroj*. Online. Dostupné z: [Evropský mírový nástroj - Consilium \(europa.eu\)](#). [citováno 2024-03-17].

Evropská rada. Rada Evropské unie. *Reakce EU na válečnou agresi Ruska vůči Ukrajině*. Online. Naposledy aktualizované 22. 3. 2024. Dostupné z: [Reakce EU na invazi Ruska na Ukrajinu - Consilium \(europa.eu\)](#) [citováno 2024-03-28]

Evropská unie. *Evropská obranná agentura (EDA)*. Online. Dostupné z: [Evropská obranná agentura \(EDA\) | Evropská unie \(europa.eu\)](#). [citováno 2024-03-07].

Evropská unie. *Evropská rada*. Online. Dostupné z: [Evropská rada – úloha a pravomoce | Evropská unie \(europa.eu\)](#) [citováno 2024-03-09].

Evropská unie. *Evropská služba pro vnější činnost (ESVČ)*. *Činnost Evropské služby pro vnější činnost*. Online. Dostupné z: [Evropská služba pro vnější činnost \(ESVČ\) | Evropská unie \(europa.eu\)](#). [citováno 2024-03-10].

Evropská unie. *Evropský mírový nástroj (2021 – 2027)*. Online. Naposledy aktualizováno 06. 10. 2023. Dostupné z: [Evropský mírový nástroj \(2021–2027\) | EUR-Lex \(europa.eu\)](#) [citováno 2024-03-17].

Evropská unie. *Obecný rámec pro sankce EU*. Online. Dostupné z: [Obecný rámec pro sankce EU | EUR-Lex \(europa.eu\)](#). [citováno 2024-03-18].

Evropská unie. *Zahraniční a bezpečnostní politika*. Online. Dostupné z: [Zahraniční a bezpečnostní politika - EUR-Lex \(europa.eu\)](#). [citováno 2024-03-12].

Evropský parlament. *Smlouva Euroatom*. Online. Dostupné z: [Smlouva Euratom \(europa.eu\)](#) [citováno 2024-02-27].

Federal ministry Republic of Austria. *EU foreign policy (CFSP)*. Online. Dostupné z: [EU Foreign Policy \(CFSP\) – BMEIA - Außenministerium Österreich](#). [citováno 2024-03-15].

Kosovo Declaration of Independence. Online. Dostupné z: [Kosovo Declaration of Independence | Refworld](#)

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. *Společná bezpečnostní a obranná politika – SBOP. Mise a operace SBOP*. Online. Dostupné z: [Společná bezpečnostní a obranná politika – SBOP | Ministerstvo zahraničních věcí České republiky \(gov.cz\)](#) [citováno 2024-03-21].

Rada Evropské unie. *Dialog mezi Bělehradem a Prištinou: EU jmenovala nového zvláštního zástupce*. Online. Zveřejněno 03. 04. 2020. Dostupné z: [Dialog mezi Bělehradem a Prištinou: EU jmenovala nového zvláštního zástupce - Consilium \(europa.eu\)](#). [citováno 2024-03-23]

Rada Evropské unie. *Írán: EU přijala závěry Rady a další omezující opatření*. Online. Zveřejněno 12. 12. 2022. Dostupné z: [Írán: EU přijala závěry Rady a další omezující opatření - Consilium \(europa.eu\)](#). [citováno 2024-03-24]

Rada Evropské unie. *Lidská práva. EU jmenovala nového zvláštního zástupce*. Online. Zveřejněno 26. 02. 2024. Dostupné z: [Lidská práva: EU jmenovala nového zvláštního zástupce - Consilium \(europa.eu\)](#). [citováno 2024-03-24]

Rada Evropské unie. *Sankce: Rada zařadila porušování omezujících opatření na seznam unijních trestných činů*. Online. Zveřejněno 28. 11. 2022. Dostupné z: [Sankce: Rada zařadila porušování omezujících opatření na seznam unijních trestných činů - Consilium \(europa.eu\)](#) [citováno 2024-03-28]

Tvoříme Evropu. *Bezpečnostní a obranná politika*. Online. Dostupné z: [Bezpečnostní a obranná politika - Tvoříme Evropu \(tvorimevropu.cz\)](#) [citováno 2024-03-21].

Úřad pro publikace EU. *Vysoký představitel pro zahraniční a bezpečnostní politiku*. Online. Dostupné z: [Vysoký představitel Unie pro zahraniční a bezpečnostní politiku - EUR-Lex \(europa.eu\)](#). [citováno 2024-03-07].

Úřad pro publikace Evropské unie. *Metody Společenství a mezivládní metody*. Online. Naposledy upraveno 05. 05. 2022. Dostupné z: [Metody Společenství a mezivládní metody - EUR-Lex \(europa.eu\)](#) [citováno 2024-03-05].

Primární a sekundární akty EU:

12. prohlášení k čl. 18 SEU

13. prohlášení o společné zahraniční a bezpečnostní politice

14. prohlášení o společné zahraniční a bezpečnostní politice

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 ze dne 17. května 2017, kterým se stanoví povinnosti náležité péče v dodavatelském řetězci pro unijní dovozce cínu, tantalu a wolframu, jejich rud a zlata pocházejících z oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí. Dostupné z: [Nařízení - 2017/821 - CS - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

Nařízení Rady 2020/1998 ze dne 7. prosince 2020 o omezujících opatřeních proti závažnému porušování a zneužívání lidských práv. Dostupné z: [Nařízení - 2020/1998 - CS - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

Protokol č. 10 o stálé strukturované spolupráci stanovené článkem 42 Smlouvy o Evropské unii

Protokol č. 22 o postavení Dánska

Rozhodnutí Rady (EU) 2022/2332 ze dne 28. listopadu 2022, kterým se porušování omezujících opatření Unie určuje jako oblast trestné činnosti splňující kritéria stanovená v čl. 83 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie. Dostupné z: [Rozhodnutí - 2022/2332 - CS - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

Rozhodnutí Rady (SZBP) 2015/1835 ze dne 12. října 2015, kterým se vymezuje statut, sídlo a způsob fungování Evropské obranné agentury. Dostupné z: [Rozhodnutí - 2015/1835 - CS - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

Rozhodnutí Rady (SZBP) 2017/2315 ze dne 11. prosince 2017, kterým se zřizuje stálá strukturovaná spolupráce a stanoví seznam zúčastněných členských států. Dostupné z: [Rozhodnutí - 2017/2315 - CS - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

Rozhodnutí Rady (SZBP) 2018/340 ze dne 6. března 2018, kterým se stanoví seznam projektů, jež mají být rozvíjeny v rámci stálé strukturované spolupráce. Dostupné z: [Rozhodnutí - 2018/340 - CS - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

Rozhodnutí Rady (SZBP) 2019/1296 ze dne 31. července 2019 na podporu posílení biologické bezpečnosti a ochrany na Ukrajině v souladu s prováděním rezoluce Rady bezpečnosti Organizace spojených národů č. 1540 (2004) o nešíření zbraní hromadného ničení a jejich nosičů. Dostupné z: [Rozhodnutí - 2019/1296 - CS - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

Rozhodnutí Rady (SZBP) 2020/1999 ze dne 7. prosince 2020, o omezujících opatřeních proti závažnému porušování a zneužívání lidských práv. Dostupné z: [Rozhodnutí - 2020/1999 - CS - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

Rozhodnutí Rady (SZBP) 2022/1968 ze dne 17. října 2022 o vojenské pomocné misi Evropské unie na podporu Ukrajiny (EUMAM Ukraine). Dostupné z: [Rozhodnutí - 2022/1968 - CS - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

Rozhodnutí Rady (SZBP) 2022/338 ze dne 28. února 2022 o opatření pomoci v rámci Evropského mírového nástroje na dodávky vojenského vybavení a platforem určených k použití smrtící síly ukrajinským ozbrojeným silám. Dostupné z: [Rozhodnutí - 2022/338 - CS - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

Rozhodnutí Rady (SZBP) 2022/339 ze dne 28. února 2022 o opatření pomoci v rámci Evropského mírového nástroje na podporu ukrajinských ozbrojených sil. Dostupné z: [Rozhodnutí - 2022/339 - CS - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

Rozhodnutí Rady (SZBP) 2023/927 ze dne 5. května 2023 o opatření pomoci v rámci Evropského mírového nástroje na podporu ukrajinských ozbrojených sil poskytováním munice. Dostupné z: [Rozhodnutí - 2023/927 - CS - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

Rozhodnutí Rady 2011/235/SZBP ze dne 12. dubna 2011 o omezujících opatřeních vůči některým osobám a subjektům s ohledem na situaci v Íránu. Dostupné z: [Rozhodnutí - 2011/235 - CS - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

Rozhodnutí Rady 2014/486/SZBP ze dne 22. července 2014 o poradní misi Evropské unie pro reformu sektoru civilní bezpečnosti na Ukrajině (EUAM Ukraine). Dostupné z: [Rozhodnutí - 2014/486 - CS - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

Rozhodnutí Rady ze dne 26. 7. 2010 č. 2010/427/EU o organizaci a fungování Evropské služby pro vnější činnost. Dostupné z: [Rozhodnutí - 2010/427 - CS - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

Smlouva o Evropské unii

Smlouva o fungování Evropské unie

Společná akce Rady 2008/124/SZBP ze dne 4. února 2008 o Misi Evropské unie v Kosovu na podporu právního státu (EULEX KOSOVO). Dostupné z: [EUR-Lex - 32008E0124 - CS - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 19. října 2023 o aktuálním vývoji dialogu mezi Srbskem a Kosovem, včetně situace v obcích na severu Kosova. Dostupné z: [Přijaté texty - Aktuální vývoj dialogu mezi Srbskem a Kosovem, včetně situace v obcích na severu Kosova - Čtvrtek, 19. října 2023 \(europa.eu\)](#)

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 24. listopadu 2022 o situaci v oblasti lidských práv v Afghánistánu, zejména zhoršení situace v oblasti práv žen a útocích na vzdělávací zařízení (2022/2955(RSP)). Dostupné z: [Usnesení Evropského parlamentu ze dne 24. listopadu 2022 o situaci v oblasti lidských práv v Afghánistánu, zejména zhoršení situace v oblasti práv žen a útocích na vzdělávací zařízení \(2022/2955\(RSP\)\) \(europa.eu\)](#)